

Undervisning och resultat 2016

Kvalitetsrapport om skolformerna i Borås Stad

GRUNDSKOLA

Kommungemensam förskola och skola
Utvecklingsenheten

Inledning

Kvalitetsrapport Undervisning och resultat upprättas varje år. I år finns ett särskilt fokus på matematik.

Rapporten består av fyra separata delar:

Förskola

Grundskola

Kommungemensam verksamhet

Gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning.

En sammanfattning av alla rapporter skickas även till Kommunstyrelsen.

Innehåll

Inledning	2
Betyg	4
Betyg i matematik	9
Nationella prov	12
Undervisning i matematik	19
Uppföljning i matematik	23
Kompetensutveckling för matematik	30
Förutsättningar	33
Behov att lyfta till huvudmannen	38

Betyg

I denna rapport redovisas vårterminens betyg i årskurs 6 till 9. I och med införandet av läroplanen LGR11 skärptes behörighetskraven till gymnasiet. Tidigare krävdes endast godkända betyg i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk. För att få gymnasiebehörighet till yrkesförberedande program krävs nu att eleven uppnått kunskapskraven i engelska, matematik, svenska/svenska som andraspråk samt ytterligare fem ämnen. För behörighet till ett högskoleförberedande program krävs lägst betyget E i engelska, matematik, svenska/svenska som andraspråk och minst nio andra ämnen. För ekonomi- och samhällsvetenskapsprogrammen samt det humanistiska programmet ska fyra av de ytterligare nio ämnena vara geografi, historia, samhällskunskap och religion. För naturvetenskaps- och teknikprogrammen ska tre av de ytterligare nio ämnena vara biologi, fysik och kemi. För det estetiska programmet är de nio ämnena valfria. Här kan även färdighetsprov förekomma.

Terminsbetyg årskurs 6¹

Skola	Antal		Meritvärde	Behörighet Yrkesprogram	
	Alla elever	Varav antal nyanlända		Antal	%
Aplared	8	1	225,3	8	100
Asklanda	34	2	216,2	29	85,3
Bergdalen	39	0	208,2	32	82,1
Boda	14	4	163,4	7	50,0
Bredared	19	0	202,1	14	73,7
Byttorp	23	7	166,5	9	39,1
Dalsjö	52	3	194,7	41	78,8
Daltorp	29	3	186,9	24	82,8
Dannike	16	0	211,7	8	50,0
Ekaräng	46	9	162,3	33	71,7
Engelbrekt	67	4	216,7	64	95,5
Erikslund	27	3	183,1	17	63,0
Fjärding	39	9	201,5	27	69,2
Gula Skolan	26	1	207,5	21	80,8
Gånghester	28	0	252,3	27	96,4
Hestra Midgård	39	7	219,8	29	74,4
Kinnarumma	13	0	184,4	11	84,6
Kristineberg	47	7	187,3	36	76,6
Myrås	52	0	218,6	44	84,6
Målsryd	17	0	218,7	16	94,1
Rångedala	1	1	87,5	0	0
Sandared	61	0	221,3	54	88,5
Sandhult	16	0	205,3	12	75
Sjöbo	39	4	158,9	22	56,4
Sjömarken	72	1	228,5	66	91,7
Sparsör	39	0	222,6	36	92,3
Svaneholm	10	0	211,5	10	100

Särila	21	7	136,1	8	38,1
Trandared	71	3	211,3	61	85,9
Viskafors	50	2	170,9	33	66,0
Åspered	4	0	229,4	4	100
Totalt alla elever	1033		199,3	803	77,7
Totalt utan nyanlända	942		209,2	781	82,9

Årsserie terminsbetyg åk 6 VT

År	Antal	Meritvärde	Behörighet Yrkesprogram	
			Antal	%
2013	877	206,2	759	86,5
2014	943	201,0	787	83,5
2015	954	204,5	785	82,3
2016 alla	1033	199,3	803	77,7
2016 utan nyanlända	942	209,2	781	82,9

¹ Elever i kommunikationsklass är medräknade i sina respektive hemskolors resultat. Elever från andra kommuner är av administrativa skäl placerade på Bodaskolan och medräknade där.

Liksom förra året är betygen i årskurs 6 generellt sett något högre än för senare årskurser. Det genomsnittliga meritvärdet för kommunen är 199,3 vilket är lägre än 2015 då motsvarande siffra var 204,5. Räkna man däremot bort nyanlända elever är meritvärdet betydligt högre, 209,2. Det går givetvis inte att jämföra siffran med 2015 då nyanlända ingick i beräkningen. Spridningen i meritvärdet är mycket stor mellan skolorna, även om skolor med mycket få elever räknas bort. Även spridningen när det gäller gymnasiebehörighet (betyg i engelska, matematik, svenska/svenska som andraspråk samt minst fem andra ämnen) är stor mellan skolorna. Genomsnittet för gymnasiebehörighet för alla elever ligger på 77,7 procent och 82,9 procent om nyanlända räknas bort.

Terminsbetyg årskurs 7 vt 16

Skola	Antal	Meritvärde	Behörighet Yrkesprogram		
			Antal	% andel elever	% utan nyanlända
Boda	138	177,6	96	69,6	76,3
Dalsjö	116	200,8	93	80,2	85,8
Daltorp	177	178,5	111	62,7	69,5
Engelbrekt	104	216,7	91	87,5	92,9
Erikslund	68	202,8	44	64,7	76,5
Fristad	125	203,5	105	84,0	87,2
Sandgård	115	188,7	105	91,3	92,0
Särila	68	189,6	44	64,7	78,4
Viskafors	65	173,6	35	53,8	61,1
Totalt alla	999	187,2	724	72,5	
Totalt utan nyanlända	859	204,7	695		80,9

Årsserie terminsbetyg åk 7 VT

År	Antal	Meritvärde	Behörighet Yrkesprogram	
			Antal	% av alla
2013	831	178,8	657	79,1
2014	911	192,9	673	73,9
2015	944	187,8	687	72,8
2016 totalt alla	999	187,2	724	72,5
2016 utan nyanlända	859	204,7	695	80,9

Betygen i årskurs 7 är lägre än i årskurs 6. Det genomsnittliga meritvärdet för kommunen har sjunkit något jämfört med förra årets resultat och är nu 187,8. Om de nyanlända räknas bort höjs meritvärdet till 204,7. Resultat motsvarande gymnasiebehörighet (betyg i engelska, matematik, svenska/svenska som andraspråk samt minst fem andra ämnen) varierar mellan 53,8 och 91,3, vilket är en större skillnad än föregående år då spännvidden låg mellan 59,7 och 85,3 procent. Genomsnittet för kommunen är 72,5 och 80,9 procent om de nyanlända borträknas.

Terminsbetyg årskurs 8

Terminsbetyg åk 8 VT16					
Skola	Antal	Meritvärde	Behörighet Yrkesprogram		
			Antal	% andel elever	% nyanlända borträknade
CFL	22	0	0	0	
Boda	87	153,0	80	47,9	62,3
Dalsjö	139	199,2	104	74,8	80,0
Daltorp	175	160,8	97	55,4	61,6
Engelbrekt	126	200,8	95	76,2	84,1
Erikslund	73	193,7	58	79,5	85,0
Fristad	113	192,7	79	69,9	73,3

Sandgård	114	205,5	97	85,1	87,4
Särila	68	173,4	36	52,9	65,4
Viskafors	58	189,9	38	65,5	66,7
Totalt alla	1055	179,0	685	64,9	
Totalt utan nyanlända	901	197,7	665		73,8

Årsserie, terminsbetyg åk 8 VT, Borås Stad

År	Antal	Meritvärde	Behörighet Yrkesprogram	
			Antal	% av alla
2012	880	181,1	649	73,8
2013	864	187,2	657	76,0

2014	884	192,4	653	73,9
2015	968	189,3	683	70,6
2016 totalt alla	1055	179,0	685	64,9
2016 utan nyanlända	901	197,7	665	73,8

Betygen i årskurs 8 är väsentligt lägre än i årskurs 7 och 9. Meritvärdet i åk 8 är i snitt 179,0 och höjs till 197,7 om de nyanlända räknas bort; att jämföra med åk 9 där motsvarande siffror är 191,4 och 219,7. Behörighet till gymnasiet (betyg i engelska, matematik, svenska/svenska som andraspråk samt minst fem andra ämnen) är 64,9 procent (73,8 utan nyanlända) i årskurs 8 jämfört med 74,2 respektive 86,2 procent (utan nyanlända) i årskurs 9. Skillnaden mellan olika skolor är också stor, från Sandgårdskolans gymnasiebehörighet på 87,4 procent till Bodaskolans 47,9 procent, samt Sandgårdskolans meritvärde 205,5 jämfört med Bodaskolans 153,0.

Resultaten i årskurs 8 har när det gäller det genomsnittliga meritvärdet stigit från 181,1 vårterminen 2012 till 179,0 vårterminen 2016, vilket är en tillbakagång från förra året om man räknar alla elever. Det går inte att jämföra med årets meritvärde, med nyanlända borträknade, som ligger på 197,7 då motsvarande uppgift för 2015 inte är redovisad. Motsvarande gymnasiebehörighet (betyg i engelska, matematik, svenska/svenska som andraspråk samt minst fem andra ämnen) har däremot sjunkit i förhållande till 2012 års siffror, men med nyanlända borträknade så ligger det på 73,8 vilket är samma som 2012 för alla elever.

Betyg årskurs 9

Slutbetyg åk 9 VT16										
Skola	Antal		Meritvärde		Högskoleförberedande		Behörighet Yrkesprogram			
	Alla elever	Varav antal nyanlända	Alla elever	nyanlända borträknade	Antal	%	Antal	% alla elever	% nyanlända borträknade	
Boda	128	38	163,1	201,4	76	59,4	78	60,9	77,8	
Dalsjö	124	16	201,9	228,2	95	76,6	96	77,4	88,0	
Daltorp	175	28	183,2	206,2	128	73,1	131	74,9	85,0	
Engelbrekt	151	32	194,8	240,5	107	70,9	109	72,2	89,9	
Erikslund	80	20	181,4	210,2	51	63,8	51	63,8	76,7	
Fristad	113	5	222,7	228,2	101	89,4	101	89,4	92,6	
Sandgård	124	7	226,1	237,7	115	92,7	115	92,7	97,4	
Särila	84	22	160,8	188,3	49	58,3	51	60,7	72,6	
Viskafors	69	9	192,3	217,4	50	72,5	51	73,9	83,3	
CFL	6	6								
Totalt	1055	183	191,4	219,7	772	73,2	783	74,2	86,2	

En lägre andel elever har nått gymnasiebehörighet 2016 jämfört med 2015; 74,2 procent jämfört med 83,8 procent blev behöriga till yrkesprogram, räknat på alla elever. Trenden är densamma sedan 2012. Om nyanlända räknas bort så höjs andelen behöriga till gymnasiet 2016 till 86,2, vilket är 12 procentenheter. Till högskoleförberedande program blev 73,2 procent av eleverna behöriga.

Betyg åk 9, historik										
	Meritvärde alla elever	Meritvärde nyanlända bortråkade	Behöriga till gymnasiet alla elever %	Behöriga till gymnasiet nyanlända bortråkade %	Fullständiga betyg alla elever %	Fullständiga betyg nyanlända bortråkade	Ej nått kunskapskraven i ett ämne alla elever	Ej nått kunskapskraven i två el. flera ämnen alla elever	Saknar betyg i alla ämnen alla elever	Saknar betyg i alla ämnen nyanlända bortråkade
Bodaskolan 2016	163,1	201,4	60,9	77,8	49,2	62,2	7,0	30,47	13,3	0
2015	204,2		76,1		65,8		9,4	24,8		
2014	200,6		74,4		65,8		6,8	25,6		
2013	198,8		81,2		64,7		4,5	30,8		
2012	189,8		78,2		69,4		6,1	20,4		
Daltorpskolan 2016	183,2	206,2	74,9	85,0	58,9	67,4	8,6	22,9	9,7	3,4
2015	222,7		86,3		78,6		..	15,3		
2014	211,6		87,6		79,3		6,2	11,7		
2013	193,5		80,4		63,0		10,9	25,4		
2012	213,4		86,4		75,0		5,3	10,6		
Dalsjöskolan 2016	201,9	228,2	77,4	88,0	71,8	81,5	3,2	12,1	12,9	2,8
2015	226,8		90,3		76,6		10,5	12,9		
2014	222,3		90,4		80,9		7,8	11,3		
2013	210		80,2		71,9		11,5	16,7		
2012	223,7		87,4		81,1		2,7	10,8		
Engelbrektskolan 2016	194,8	240,5	72,2	89,9	67,6	84,0	2,7	12,6	17,2	0
2015	250,2		92,2		90,2			
2014	242,5		92,9		87,6		5,3	3,5		
2013	222,6		91,7		86,7		2,5	10,0		
2012	210,8		91,8		90,8		2,0	4,1		
Erikslundskolan 2016	181,4	210,2	63,8	76,7	57,5	71,7	10,0	21,3	11,3	3,3
2015	195,7		59,6		48,9		..	31,9		
2014	201,5		73,6		62,3		7,5	30,2		
2013	192,8		85,9		71,9		3,1	23,4		
2012	193,9		82,4		55,9		4,4	26,5		
Fristadskolan 2016	222,7	228,2	89,4	92,6	79,7	82,4	8,0	10,6	1,8	0
2015	223,2		90,3		81,6		..	10,7		
2014	221,6		90,3		81,7		8,6	9,7		
2013	207,9		91,5		80,9		8,5	9,6		
2012	211,9		93,6		87,2		1,1	5,3		
Sandgårdskolan 2016	226,1	237,7	92,7	97,4	87,1	91,5	3,2	4,8	4,8	0
2015	240,1		100		93,5			
2014	223,9		94,9		83,7		8,2	8,2		
2013	224,8		97,3		85,7		6,3	8,0		
2012	222,9		95,1		86,3		2,0	5,9		
Särlaskolan 2016	160,8	188,3	60,7	72,6	47,6	58,1	9,5	33,3	9,5	3,2
2015	189,5		67,2		58,2		..	29,9		
2014	203,5		81,6		64,5		9,2	23,7		
2013	195,8		73,5		64,7		5,9	26,5		
2012	196,9		81,0		63,3		6,3	17,7		
Viskaforsskolan 2016	192,3	217,4	73,9	83,3	60,9	68,3	10,1	17,4	11,6	1,7
2015	209,5		71,6		64,9		..	28,4		
2014	203,3		75,8		69,4		9,7	21,0		
2013	195,0		86,2		67,7		10,8	21,5		
2012	196,1		86,4		71,2		7,6	18,2		
Totalt Kommunala 2016	191,4	219,7	74,2	86,2	64,7	75,6	6,4	17,9	10,9	1,5
2015	220,5		83,8		75,5		6,7	14,0	2,4	
2014	216,1		85,8		76,5		7,5	14,7	1,6	
2013	205,7		85,6		73,3		7,1	19,0	0,7	
2012	207,2		86,7		82,2		4,1	12,8	0,9	

Källa: Siris 2012-2015 samt Lokal statistik 2016

Andelen elever som helt saknar betyg i alla ämnen har minskat i Borås Stad om nyanlända elever räknas bort. Andelen elever som saknar två eller fler betyg är 17,9 procent av eleverna och skillnaden är liten mellan att räkna med eller bort nyanlända elever. Utan nyanlända elever är motsvarande andel 16,1. Ande-

len elever som har fullständiga betyg har minskat, 64,7 procent, jämfört med 75,5 procent förra året. Om nyanlända elever räknas bort är andelen 2016 istället 75,6.

Genomsnittligt meritvärde i de olika årskurserna, Borås Stad vårterminen 2016

Årskurs	Meritvärde ²				
	2016 alla elever	2016 utan nyanlända	2015	2014	2013
6	199,3	209,2	204,5	201,0	206,2
7	187,2	204,7	187,8	192,9	178,8
8	179,0	197,7	189,3	192,4	187,2
9	191,4	219,7	213,9	216,1	205,7

Det genomsnittliga meritvärdet ligger högre i alla årskurser, om nyanlända räknas bort, än de senaste tre åren. Värt att notera är att vi tidigare år inte särredovisat nyanlända elever. Det är därför svårt att dra slutsatsen att meritvärdena har höjts i jämförelse med tidigare år. Räknar man med nyanlända elever blir meritvärdena avsevärt lägre i åk 6, 7, 8 och 9. Meritvärdet i åk 7 ligger, även med nyanlända elever medräknade, i nivå med 2015.

Årskurs	Meritvärde Flickor				Meritvärde Pojkar			
	2016 alla flickor	2016 utan nyanlända	2015 alla flickor	2014 alla flickor	2016 alla pojkar	2016 utan nyanlända	2015 alla pojkar	2014 alla pojkar
6	211,9	220,1	217,5	217	188,8	199,9	191,0	193
7	204,6	218,4	201,2	209	171,5	191,5	175,9	177
8	196,6	212,4	209,1	205	164,1	184,7	169,4	180
9	222,4	240,1	225,8	230	165,2	200,4	202,2	204

När meritvärdet delas upp per kön framgår att det genomgående är stora skillnader mellan flickor och pojkar och flickornas meritvärden är betydligt högre. Skillnaden är även stor mellan alla flickor respektive pojkar och nyanlända inom varje kön.

Spridningen i resultat i Borås Stads kommunala skolor åk 9 vårterminen 2016

Meritvärde	Behörighet till gymnasiet % alla elever	Fullständiga betyg % alla elever	Helt utan betyg % alla elever
160,8 – 226,1	60,7 – 92,7	47,6 – 87,1	17,2 – 1,8
Meritvärde	Behörighet till gymnasiet % nyanlända borträknade	Fullständiga betyg % nyanlända borträknade	Helt utan betyg % nyanlända borträknade
188,3 – 240,5	72,6 – 97,4	58,1 – 91,5	3,4 – 0

(Lägsta värdet först)

Skillnaderna mellan Borås Stads skolor är fortsatt stora. Högst meritvärde i åk 9 fanns på Sandgårdskolan och även högst behörighetsgrad fanns på Sandgårdsskolan oavsett om man räknar alla elever eller räknar bort nyanlända. Lägst meritvärde finns på Särilaskolan och samma skola har även lägst gymnasiebehörighet. Även de sistnämnda värdena gäller oavsett om nyanlända räknas med eller inte.

Resultat efter sommarskola

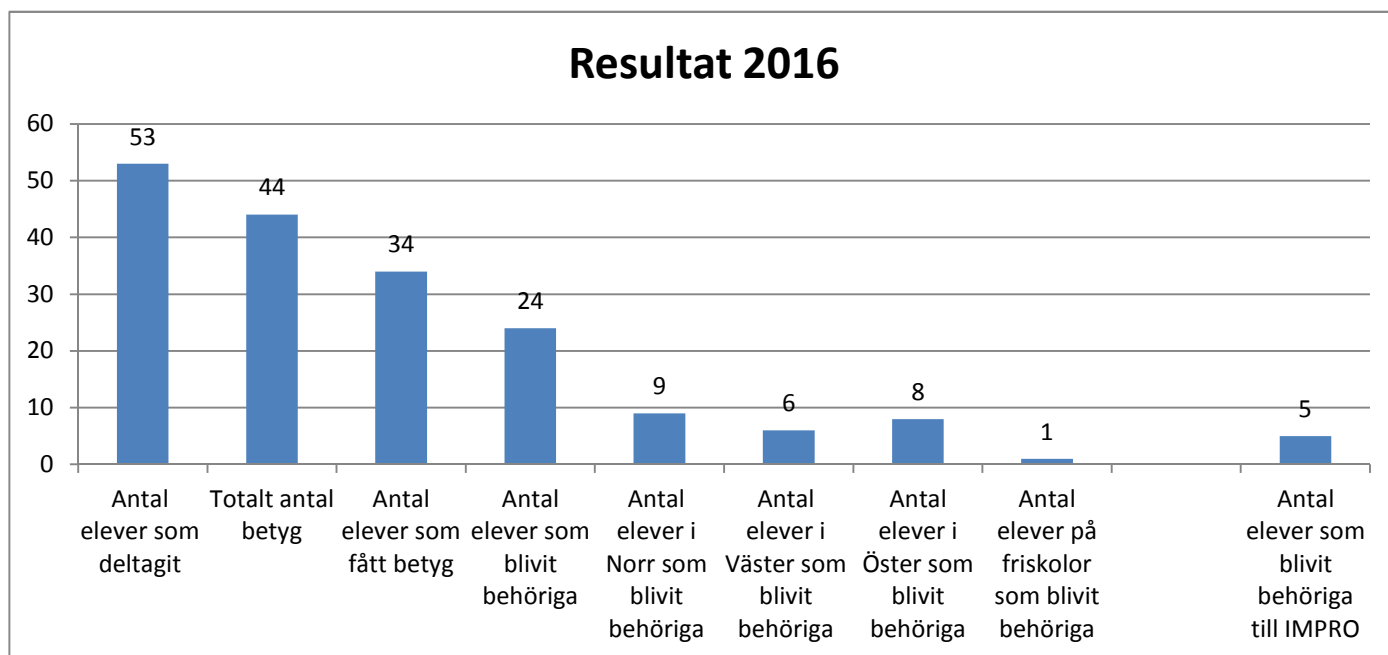
En kommungemensam sommarskola har bedrivits i Bryggarhusets lokaler i nio dagar under veckorna 24-25. Tio behöriga lärare från Borås Stads 7-9-skolor har undervisat och bedömt eleverna. Två elevassistenter har också stöttat eleverna och en SYV har gett eleverna stöd vid några tillfällen.

Undervisningen har bedrivits i ämnena: matematik, svenska, svenska som andraspråk, engelska, samhällskunskap, religion, historia, biologi, fysik och kemi. Sommarskolan riktade sig till elever i åk 9 som vid terminsslutet inte var behöriga till ett nationellt gymnasieprogram och där lärare och rektor bedömde att det fanns en möjlighet för eleverna att nå behörighet under sommarskolan. Totalt har 53 elever deltagit på sommarskolan varav tre elever från friskolor (Kunskapskolan och Borås Kristna). Totalt har 24 elever av

² Meritvärde är summan av 17 betyg där E är 10, D 12,5, C 15, B 17,5 och A 20 poäng.

53, vilket är 45 procent, blivit behöriga till gymnasiet. 3 av dessa 24 elever blev endast behöriga till yrkesprogram. Ytterligare 5 av eleverna har gjort sig behöriga till IMPRO. IMPRO är ett programriktat individuellt var som ska eleven en utbildning som är inriktad mot ett nationellt yrkesprogram och så snart som möjligt ge dem plats på det programmet. Antalet ska jämföras med sommarskolan 2015 då 27 elever av 57 (47 procent) blev behöriga och ytterligare 7 elever blev då behöriga till IMPRO.

2 elever fick under sommarskolan 2016 betyg i tre ämnen, 13 elever fick betyg i två ämnen och 24 elever fick betyg i ett ämne., vilket blir 56 betyg.

Fristående skolor 2016

Slutbetyg åk 9 VT16				
Skola	Antal	Meritvärde	Behörighet	
			Högskoleförberedande	Yrkesprogram
Borås kristna skola 2016	16	219,2	93,8	93,8
2015	20	232,9	85,0	85,0
Engelska Skolan 2016	80	276,3	100,0	100,0
2015	111	276,8	100,0	100,0
Kunskapsskolan 2016	105	260,8	97,1	97,1
2015	97	249,7	92,8	92,8
Malmen 2016	26	236,0	88,5	88,5
2015	20	243,9	90,0	90,0
Totalt Fristående 2016	227	260,5	96,9	96,9
2015	248	260,0	95,2	95,2

Betyg i matematik

Jämförelse betyg i matematik för förra årets åk 6 med årets åk 7.

Nedanstående tabell visar andelen elever som klarat kunskapskraven i matematik (betyget E) i matematik för elever som gick åk 6 2015 och samma elevers resultat i åk 7 2016.

Andel elever % som klarat kunskapskraven i matematik betyget E		
Enhet	Åk 6 VT 2015	Åk 7 VT 2016
Asklandaskolan	100	
Borgstenaskolan	72,7	
Bredaredskolan	92,3	
Gula skolan	89,5	
Sparsörskolan	100	
Fristadskolan 7-9		84,8
Bergdalskolan	88,6	
Engelbrektskolan	96,7	91,3
Sjöboskolan	84,8	
Erikslundskolan F-9	80,0	79,4
Byttorpskolan	86,1	
Hestra Midgårdskolan	93,3	
Särlaskolan	38,9	83,8
Kristinebergskolan	88,6	
Trandaredskolan F-6	92,4	
Daltorpskolan	75,0	73,4
Kinnarummaskolan	90,0	
Svaneholmskolan	85,7	
Viskaforsskolan F-9	74,4	60,0
Sandaredskolan	92,3	
Sandhultskolan	83,3	
Sjömarkensskolan	98,0	
Sandgårdskolan		93,9
Aplaredskolan	100	
Dannikeskolan	100	
Gånghesterskolan	100	
Målsrydskolan	90,9	
Rångedalaskolan	100	
Åsperedskolan	100	
Dalsjöskolan 4-9	82,0	86,2
Ekarängskolan	90,2	
Fjärdingskolan	79,2	
Myråsskolan	92,2	
Bodaskolan	71,4	73,9
Borås totalt	87,9	79,2

Resultatet påverkas givetvis av en viss omflyttning av elever och att elever tillkommer eller går över till andra skolor. Jämförelsen visar att det finns en nedgång i Borås Stad totalt mellan åk 6 och 7 för andelen elever som klarat kunskapskraven i matematik, dvs. fått betyget E, på 8,7 procentenheter. Skillnaden är dock mindre än föregående år då den låg på mer än 10 procentenheter mellan åk 6 och åk 7.

Betyg i matematik åk 9 2016

	Betyg A-E samtliga elever %	Betyg A-E nyanlända borträknade %	Betyg A-E samtliga flickor %	Betyg A-E flickor nyanlända borträknade %	Betyg A-E samtliga pojkar %	Betyg A-E pojkar nyanlända borträknade %
Boda	64,8	78,9	72,7	82,2	56,5	75,6
Dalsjö	79,8	89,8	92,7	96,2	69,6	83,6
Daltorp	78,3	87,1	81,8	89,3	76,2	85,7
Engelbrekt	73,5	90,8	90,4	94,2	57,7	86,0
Erikslund	70,0	78,3	67,7	77,8	71,7	78,8
Fristad	92,9	95,4	94,9	96,4	90,7	94,2
Sandgård	93,6	98,3	100	100	87,7	96,6
Särila	69,1	80,6	78,1	87,5	60,5	73,3

Viskafors	76,8	86,7	82,7	88,9	72,5	84,8
CFL	0					
Totalt	77,5	88,4	85,3	91,7	70,9	85,3

Analys

Betygen i årskurs 6 är generellt sett högre än i årskurs 7 och 8. Kommunens genomsnittliga meritvärde för alla elever är 199,3 i årskurs 6 jämfört med 187,2 i årskurs 7 och 179,0 i årskurs 8. En förklaring till detta kan vara att eleverna i årskurs 6 bedöms mot kunskapskrav för årskurs 6 medan eleverna i årskurs 7 och 8 bedöms mot kunskapskraven för årskurs 9. Det är en stor spridning mellan skolorna när det gäller meritvärde och motsvarande gymnasiebehörighet i årskurs 6. Högst meritvärde har även i år Gånghesterskolan, 252,3 och lägst har Särilaskolan med 136,1 (Rångedalaskolans resultat är sämre men elevunderlaget är mycket litet). En förklaring till de stora skillnaderna kan vara att några skolenheter är väldigt små; där får en enskild elevs resultat stort genomslag procentuellt. Flera nyanlända på en liten enhet kan också göra att skillnader i resultaten blir stora. En annan orsak till variationerna kan vara att betygsättning i årskurs 6 enligt LGR11 fortfarande är något relativt nytt för pedagoger. Ett utbyte mellan olika skolor för att sambedöma och jämföra tolkningar av kunskapskraven skulle troligtvis vara givande och skulle kunna leda till större likvärdighet. Ett område att analysera vidare är de 1-6skolor med få elever som har 100 procents måluppfyllelse och hur dessa elever klarar sig när de går vidare till den större 7-9-skolan.

Om man jämför flickor och pojkar är skillnaderna i meritvärde stor i alla årskurser. Liksom trenden i riket är flickors meritvärden markant högre. I Borås Stad är skillnaden mellan pojkars och flickors meritvärden olika stor mellan olika skolor. I åk 9 är skillnaden störst på Särilaskolan (74,6 meritvärdespoäng) följt av Dalsjöskolan (62,2 meritvärdespoäng) om man räknar bort nyanlända elever. Om man jämför skolorna utifrån alla elever visar Engelbrektskolan störst skillnad med över 100 meritvärdespoängs skillnad. Detta kan förklaras med att Engelbrektskolan har flest antal nyanlända pojkar, vilket påverkar meritvärdet mycket. Även utifrån aspekten alla elever visar Dalsjöskolan en stor skillnad (88,2 meritvärdespoäng). Lägst skillnad mellan könen har Fristadskolan oavsett om man räknar med nyanlända eller inte. Utan att räkna med nyanlända är skillnaden 17,6 meritvärdespoäng och med alla elever är skillnaden 22,3.

Enligt den statliga offentliga utredningen *Män och jämställdhet*³ kan orsaken till skillnad i resultat spåras i pojkars bristande motivation. Vårdnadshavarens utbildningsbakgrund verkar också få ett kraftigare genomslag för pojkar vars vårdnadshavare har kort utbildning. Då skolan har ett kompensatoriskt uppdrag är detta en fråga som behöver belysas ytterligare både på skol- och huvudmannanivå. Nyanlända pojkar, vilka ofta kommer sent in i skolgången, utgör en stor utmaning framöver, på vilket sätt deras skolgång kan utformas så att de också får en möjlighet till högre utbildning.

Betygen i årskurs 8 är av tradition lägre än de i årskurs 9. Det kan ha flera orsaker, dels att eleverna faktiskt nått väsentligt längre i årskurs 9, men också att betygen (även om det inte är avsikten med dem) används för att motivera eleverna att arbeta hårdare under det sista läsåret. Det är stor skillnad mellan gymnasiebehörighet 74,2 (alla elever) procent och 86,2 (utan nyanlända) i årskurs 9 och motsvarande i årskurs 8 som är 64,9 (alla elever) och 73,8 (utan nyanlända) procent. Det genomsnittliga meritvärdet är också betydligt högre i årskurs 9. Så har det sett ut även tidigare år. Varje skola behöver fortsätta att analysera sina resultat mer ingående samt diskutera huruvida hela betygsskalan används i årskurs 8, eller om betygen hålls tillbaka innan eleverna har börjat årskurs 9. Förra året lyftes att Erikslund under flera år haft en nedåtgående trend i sina resultat. I år har resultaten förbättrats med 4 procentenheter när det gäller behörigheten i åk 9. Meritvärdet är dock fortsatt lågt. Daltorpskolan har ett betydligt sämre resultat i åk 9 än tidigare, både när det gäller behörighet och meritvärde, oavsett om nyanlända elever räknas med eller inte. Flera har ett sämre resultat, och det behövs vidare analyser på skolnivå för att se orsakerna. En generell förklaring är att det under de sista åren har kommit många nyanlända varav många är ensamkommande pojkar. Det är till stor del en förklaring för t.ex. Engelbrektskolans lägre resultat. Flera skolor har låga resultat i årskurserna 7 och 8 och det finns anledning att analysera detta vidare på skolan.

³ SOU 2014:6 *Män och jämställdhet*

Borås Stad har gått från allmänt riktade insatser till mer specifikt riktade insatser till enskilda skolor. Utifrån förra årets resultatanalys har några skolor fått extra stöd av huvudmannen för att arbeta med skolutveckling kring matematik och/språkutvecklande arbete. Nästa år vet vi på vilket sätt ett sådant riktat stöd kan påverka måluppfyllelsen.

Det är positivt att sommarskolan har resulterat i fler behöriga till gymnasiet, inte minst är det en framgång för de 24 elever som efter avslutad sommarskola får möjlighet att börja på gymnasiet. Målet bör ändå framöver vara att alla elever klarar kunskapskraven på sin egen skola under läsårets gång.

Nationella prov

Under detta avsnitt tas resultaten på nationella prov i årskurs 3, 6 och 9 upp. Avsnittet hämtar sina uppgifter från två källor, dels statistik som sammanställts i SIRIS och dels lokal statistik. Med hjälp av SIRIS-statistiken kan vi jämföra Borås Stad med övriga riket och med hjälp av den lokala statistiken kan vi se årets resultat och jämföra med tidigare år.

I årskurs 3 görs prov i matematik och svenska/svenska som andraspråk. I årskurs 6 genomförs prov i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk. NO och SO-proven lyftes bort för VT 15 men kunde genomföras om man så önskade. I årskurs 9 görs prov i engelska, matematik, svenska/svenska som andraspråk, NO och SO. I NO genomförs provet i antingen biologi, fysik eller kemi. I SO genomförs proven i antingen geografi, historia, religionskunskap eller samhällskunskap. I denna rapport redovisas enbart provresultat i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk, dels för att uppnåda kunskapskraven i dessa tre ämnen i mycket stor utsträckning korrelerar med gymnasiebehörighet, dels på grund av att det är svårt att göra en rättvisande jämförelse av provresultaten i SO och NO där skolorna inte gör samma prov.

Ämnesproven i årskurs 3 är inte tänkta att vägas samman ämnesvis, utan varje delprov mäter olika aspekter av ämnet. Syftet med ämnesproven i denna årskurs är att stödja en likvärdig och rättvis bedömning. De ska ge läraren stöd vid bedömning av om eleven uppnått de kunskapskrav som finns för ämnena i kursplanen. Proven har också ett diagnostiskt syfte, vilket innebär att de kartlägger elevens kunskaper i respektive ämne och kan vara ett underlag när det gäller att uppmärksamma behov av särskilt stöd. I årskurs 6 och 9 redovisas däremot de sammanvägda provbetygen.

Under det senaste året har kommunen tagit emot en stor del nyanlända barn och ungdomar. Det faktum att flera av dessa elever inte deltagit i nationella proven kan påverka procentsatserna i resultaten, eftersom de, trots att de inte deltagit räknas med i den lokala statistiken där varje elev inkluderas, till skillnad från den nationella statistiken i SIRIS som räknar bort elever som inte deltagit i de nationella proven. För att kunna se trender i utvecklingen av måluppfyllelsen och behörighetsgraden över tid har vi valt att under avsnittet om betyg ibland presentera även statistik utan de nyanlända eleverna. Detta går dock inte att göra med resultaten för de nationella proven.

Årskurs 3

I årskurs 3 görs olika delprov i matematik och svenska varje år och därför är det svårt att göra en exakt jämförelse av resultaten mellan de olika åren. I matematik har delproven tidigare rubricerats med vilken eller vilka matematiska förmågor som provas men i årets prov bedöms istället olika matematiska förmågor på de olika delproven. Sammantaget mäter samtliga delprov alla de matematiska förmågorna.

För 2016 finns ännu ingen nationell statistik tillgänglig, därför redovisas lokal statistik för Borås kommunala skolor. Provresultaten redovisas också uppdelade på kön för att synliggöra flickors och pojkars resultat.

NP Matematik åk 3	Andel (%) som uppnått kunskapskraven		
	2015	2016	Andel (%) flickor 2016
			Andel (%) pojkar 2016

Delprov A	92,6	86,9	88,2	85,7
Delprov B	88,8	89,2	90,5	88,0
Delprov C	87,6	85,0	85,8	84,4
Delprov D	77,2	80,0	78,2	81,8
Delprov E	89,8	81,6	82,7	80,6
Delprov F1	79,1	82,7	82,2	83,1
Delprov F2	Uppgift saknas	74,1	75,5	72,7
Delprov G1	86,7	85,9	87,7	84,2
Delprov G2	Uppgift saknas	84,1	84,2	84,1

Sammantaget mäter samtliga delprov i matematik de olika matematiska förmågorna.

Källa: Lokal statistik

NP Svenska åk 3	Andel (%) som uppnått kunskapskraven			
	2015	2016	Andel (%) flickor 2016	Andel (%) pojkar 2016
Tala	92,9	91,7	92,5	91,0
Läsa – berättande text	89,8	82,6	86,7	78,7
Läsa – faktatext	86,9	83,9	85,7	82,1
Läsa – elevens högläsning	93,0	88,9	91,3	86,6
Läsa – elevens textsamtal	94,6	88,1	90,3	86,0
Skriva – berättande text	85,8	82,9	89,2	77,0
Skriva – stavning och interpunktion	85,4	80,1	86,8	73,8
Skriva – faktatext	81,2	83,1	85,0	81,4

Källa: Lokal statistik

Analys

Årskurs 3

Resultaten i matematik framstår som låga, inte på något av delproven når fler än 90 procent av eleverna målen. På knappt hälften av delarna är resultatet högre än förra året. Flickor presterar bättre än pojkar på alla delprov utom två. Delproven i det nationella provet i matematik växlar innehåll från år till år och därför är det svårt att dra några slutsatser om årets resultat jämfört med tidigare års. Det är stor skillnad mellan de olika skolornas resultat och därför behöver varje skolenhet granska och analysera de egna resultaten. Det är först när vi har en jämförelse med riket som vi kan dra slutsatser om resultatet i kommunen och om vilken påverkan kompetensutvecklingsåtgärden Matematiklyftet haft.

Endast på ett av de sju delproven i nationella proven i svenska når fler än 90 procent av eleverna målen. Liksom förra året presterar eleverna i årskurs 3 bäst i muntliga uppgifter i svenska. Resultaten är högst på Tala-delen, högläsning och textsamtal, precis som förra året, även om resultatet i år är lägre än då. Det enda delprov där resultatet är högre än förra året är ”Skriva faktatext”, där flickorna presterar avsevärt bättre, men pojkarna bara marginellt bättre än året innan. Även på de andra delproven som berör skrivande av olika typer av texter presterar flickor betydligt bättre än pojkarna. På samtliga skrivdelar ligger flickornas resultat högre än förra året, medan pojkarna presterar markant sämre än året innan, både när det gäller att skriva berättande text och att använda stavning och interpunktion. Flickornas resultat är bättre än pojkarnas på samtliga delar av det nationella provet i svenska.

Det kan i sammanhanget vara värt att påminna om att det är vanskligt att jämföra resultaten mellan olika år eftersom proven är olika och att det är först när det finns siffror för riket som vi kan se en verklig trend för resultaten i läsning.

Årskurs 6

För 2016 finns ännu ingen nationell statistik, därför redovisas lokal statistik för Borås kommunala skolor. Vi har inte någon lokal statistik för svenska som andraspråk utan det redovisas tillsammans med svenska. En jämförelse mellan flickors och pojkars provresultat presenteras och även om resultaten gått ner något

så är förhållandet mellan pojkars och flickors resultat som tidigare år. Elever har uppnått kunskapskraven om de fått lägst provbetyg E.

NP åk 6	Andel (%) som uppnått kunskapskraven			
	2015	2016	Andel (%) flickor 2016	Andel (%) pojkar 2016
Engelska	89,8	87,7	88,4	87,1
Matematik	87,6	86,2	87,2	85,4
Svenska/Svenska som andraspråk	88,4	83,6	90,1	78,1

Källa: Lokal statistik där alla elever inkluderas och svenska och SVA redovisas tillsammans

Årsserie - andel (%) elever åk 6 som uppnått kunskapskraven på NP utifrån SIRIS

År	Engelska		Matematik		Svenska		Svenska som andraspråk	
	Borås	Riket	Borås	Riket	Borås	Riket	Borås	Riket
2013	93,3	94,3	96,3	93,7	91,6	95,3	74,5	75,2
2014	93,5	93,4	92,7	90,9	96,3	95,5	73,0	76,3
2015	96,1	94,8	91,5	91,6	94,7	95,6	68,8	77,4

Källa: SIRIS (där elever som ej deltagit i provet ej är medräknade, vilket gör att siffrorna för 2015 skiljer sig mellan tabellen ovan och denna).

Analys

Årskurs 6

2012 genomfördes för första gången nationella prov i årskurs 6. Då presterade eleverna i årskurs 6 i Borås Stads kommunala skolor väsentligt bättre än riksgenomsnittet i såväl engelska och matematik som i svenska och svenska som andraspråk. Resultaten var, liksom i riket i övrigt, lägst i svenska som andraspråk. 2013 steg resultaten i Borås, men samtidigt även i riket. 2014 var resultaten i paritet med eller strax över riket. I tabellen med årsserien över andel elever som uppnått kunskapskraven på NP utifrån den nationella statistiken från SIRIS syns att 2015 års siffror visar ett lägre resultat för kommunen än de för 2014 i matematik, svenska och svenska som andraspråk. I engelska har däremot resultaten förbättrats de senaste åren och ligger år 2015 över resultatet i riket.

Den lokala statistiken som återges i tabellen över resultaten på nationella proven i årskurs 6 visar lägre siffror för år 2016 än 2015. Fullständiga slutsatser kring detta kan ännu inte dras eftersom proven ser olika ut från år till år och det är först när siffrorna för riket presenterats som vi kan se om det skett en höjning eller sänkning i jämförelse med landets alla elever. Tabellen visar emellertid att flickor presterar bättre än pojkar på nationella proven i alla de tre ämnena engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk. Störst skillnad mellan pojkars och flickors provresultat är det i svenska/svenska som andraspråk. Värt att nämna är dock att det är något fler pojkar som inte deltagit i nationella proven i svenska jämfört med de andra ämnesproven (44 pojkar vilket motsvarar en procentsats på 7,9 procent elever och 23 flickor, eller 4,9 procent, som ej deltagit i nationella proven i svenska) vilket skulle kunna påverka den totala procentsatsen i viss utsträckning. Skillnaden mellan antalet deltagande elever på nationella proven i övriga ämnen i år 6 är endast marginell.

Årskurs 9

För årskurs 9 redovisas provresultaten i de olika ämnena skolvis i en årsserie fyra år bakåt i tiden, en jämförelse mellan flickor och pojkar samt en jämförelse mellan prov- och slutbetyg. Den nationella statistiken som presenteras i SIRIS siffror utgår endast ifrån de elever som genomfört alla delprov och är därför betydligt högre än Borås lokala statistik som räknar varje elev. Nedan presenteras först provresultaten utifrån SIRIS och därefter utifrån den lokala statistiken. Eftersom det i år är en stor andel elever som inte deltagit i de nationella proven på flera skolor visas även de siffrorna i tabellerna med lokal statistik.

Nationella provresultat utifrån SIRIS

NP åk 9 Engelska		Andel (%) elever som uppnått kunskapskraven			
Skola	2012	2013	2014	2015	
Bodaskolan	94,0	92,8	95,1	94,8	
Dalsjöskolan	99,1	100	94,7**	~100	
Daltorpskolan	98,3	100	100	~100	
Engelbrekt	100,0	100	96,3**	~100	
Erikslundskolan	95,4	100	100	~100	
Fristadskolan	100,0	100	94,6**	~100	
Sandgårds skolan	*	100	100	~100	
Särlaskolan	*	87,5	100	84,7	
Viskaforsskolan	*	100	100	93,0	
Borås Stad	97,3	89,3	91,8	96,2	
Riket	96,7	96,7	96,8	96,4	

Källa: SIRIS

* Data går inte att sammanställa från SIRIS

**Lokal statistik

~100 betyder att antalet elever med provbetyg F är 1-4 st.

NP åk 9 Matematik		Andel (%) elever som uppnått kunskapskraven			
Skola	2012	2013	2014	2015	
Bodaskolan	77,0	86,3	77,2	68,8	
Dalsjöskolan	80,7	81,6	72,6**	85,3	
Daltorpskolan	78,2	86,1	93,2	88,6	
Engelbrekt	97,9	95,6	98,1**	91,6	
Erikslundskolan	75,9	76,9	82,9	62,2	
Fristadskolan	87,8	100	91,4**	79,0	
Sandgårds skolan	83,3	95,4	94,6	81,3	
Särlaskolan	86,7	76,2	88,4	63,3	
Viskaforsskolan	82,0	100	82,4	76,8	
Borås Stad	83,1	88,5	87,7	79,7	
Riket	82,2	89,0	86,7	80,0	

Källa: SIRIS

** Lokal statistik

NP åk 9 Svenska		Andel (%) elever som uppnått kunskapskraven			
Skola	2012	2013	2014	2015	
Bodaskolan	*	92,1	87,5	84,8	
Dalsjöskolan	*	94,5	93,8**	93,5	
Daltorpskolan	*	100	100	~100	
Engelbrekt	*	100	97,2**	~100	
Erikslundskolan	*	100	72,5**	~100	
Fristadskolan	*	100	95,7**	~100	
Sandgårds skolan	*	100	100	94,6	
Särlaskolan	*	100	100	~100	
Viskaforsskolan	*	100	100	92,8	
Borås Stad	97,4	94,6	94,0	94,4	
Riket	97,3	95,9	96,1	95,7	

Källa: SIRIS samt lokal statistik

SIRIS statistik visar resultat för svenska (inte SVA)

* Data går inte att sammanställa från SIRIS

**Lokal statistik, sammanvägt resultat svenska och SVA

Nationella provresultat utifrån lokal statistik

NP åk 9 Engelska	Andel (%) elever som:															
	2013				2014				2015				2016			
	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål
Skola																
Bodaskolan	88,7	3,8	0,0	7,5	87,5	7,1	***	5,4	84,6	4,3	2,6	8,5	71,3	19,4	5,4	3,9
Dalsjöskolan	92,7	2,1	1,4	5,2	94,7	5,3	***	0,0	87,3	11,9	0,0	0,8	58,1	10,9	27,1	4,1
Daltorpskolan	73,9	6,5	18,0	1,4	92,3	8,4	***	0,7	86,0	11,8	0,0	2,2	74,0	22,6	0,0	2,8
Engelbrekt	95,0	2,5	0,8	1,7	96,3	1,9	***	1,9	92,2	5,9	0,0	2,0	76,8	23,2	0,0	0,0
Erikslundskolan	93,8	1,6	0,0	4,7	92,2	0,0	***	7,8	73,9	17,4	0,0	8,7	59,8	36,6	0,0	3,7
Fristadskolan	92,5	5,4	1,1	1,1	94,6	4,3	***	1,1	93,3	3,8	0,0	2,9	72,6	7,1	16,8	3,5
Sandgårdskolan	96,4	0,0	0,0	3,6	93,9	2,0	***	4,1	100	0,0	0,0	0,0	71,2	6,4	20,8	1,6
Särilaskolan	83,8	0,0	0,0	13,2	83,8	10,8	***	5,4	76,5	8,8	0,0	14,7	67,0	19,3	9,1	3,4
Viskaforskskolan	92,3	3,1	0,0	3,1	87,1	12,9	***	0,0	90,8	2,6	0,0	6,6	*	8,6	91,4	*
Borås Stad	89,3	2,9	3,5	4,3	91,8	5,6	***	2,6	88,1	7,2	0,3	4,4	**	17,2	15,0	**

Källa: Lokal statistik

*ej satta

**kan inte anges då underlag saknas från en skola

***underlag saknas

NP åk 9 Matematik	Andel (%) elever som:															
	2013				2014				2015				2016			
	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål
Skola																
Bodaskolan	76,7	9,0	1,6	12,8	64,3	17,0	***	18,8	58,1	10,3	0,9	30,8	57,4	27,1	2,3	13,2
Dalsjöskolan	76,0	0,0	3,1	20,8	72,6	6,2	***	21,2	80,2	5,6	0,0	14,3	75,2	8,5	9,3	6,2
Daltorpskolan	81,2	5,0	1,4	12,3	86,0	7,7	***	6,3	76,5	11,0	0,0	12,5	74,0	16,9	0,0	9,0
Engelbrekt	91,7	3,3	0,8	4,2	98,1	0,0	***	1,9	88,2	2,9	0,0	8,8	72,8	25,2	0,0	2,0
Erikslundskolan	62,5	15,6	0,0	21,9	66,7	19,6	***	13,7	54,3	13,0	0,0	32,6	58,5	25,6	0,0	15,9
Fristadskolan	88,2	5,4	2,2	4,3	91,4	4,3	***	4,3	77,9	1,9	0,0	20,2	85,0	4,4	0,0	10,6
Sandgårdskolan	92,9	2,7	0,0	4,5	89,8	5,1	***	5,1	79,6	2,2	0,0	18,3	82,4	8,0	0,8	8,8
Särilaskolan	70,6	5,9	0,0	23,5	78,4	6,8	***	14,9	60,3	6,6	0,0	32,4	63,6	15,9	9,1	11,4
Viskaforskskolan	84,6	7,7	1,5	6,2	67,7	17,7	***	14,5	72,4	6,6	0,0	21,7	50,0	11,4	31,4	7,1
Borås Stad	81,7	5,5	1,1	11,5	80,8	8,4	***	10,8	73,6	6,5	0,1	19,7	70,4	16,2	4,4	8,9

Källa: Lokal statistik

***underlag saknas

NP åk 9 Svenska/Svenska som andraspråk	Andel (%) elever som:															
	2013				2014				2015				2016			
	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål	Nått A-E	Ej deltagit	Ej satt	Ej uppnått mål
Skola																
Bodaskolan	82,0	5,3	0,0	12,8	78,6	7,1	0,0	14,3	74,4	6,0	0,9	18,8	47,3	20,2	19,4	13,2
Dalsjöskolan	91,7	1,0	1,0	6,3	93,8	3,54	0,0	2,8	83,3	10,3	0,0	6,3	76,7	10,1	10,1	3,1
Daltorpskolan	85,5	2,2	2,9	9,4	96,5	2,8	0,0	0,7	86,0	8,8	0,7	4,4	76,8	18,1	0,0	5,1
Engelbrekt	93,3	1,7	0,0	5,0	97,2	0,0	0,0	2,78	94,1	2,0	0,0	3,9	71,5	21,9	0,0	6,6
Erikslundskolan	87,5	0,0	3,1	9,4	72,5	11,8	0,0	15,7	71,7	21,8	0,0	6,5	62,2	28,0	0,0	9,8
Fristadskolan	87,1	6,5	2,2	4,3	95,7	3,2	0,0	1,1	95,2	1,9	0,0	2,9	57,5	4,4	35,4	2,7
Sandgårdskolan	96,4	0,0	0,0	3,6	93,9	1,0	0,0	5,1	94,6	0,0	0,0	5,4	91,2	6,4	0,8	1,6
Särilaskolan	76,5	4,4	4,4	14,7	50,0	10,8	31,1	8,1	80,9	5,9	4,4	8,8	61,4	11,4	9,1	18,2
Viskaforskskolan	93,8	0,0	0,0	6,2	82,3	11,3	0,0	6,5	89,5	1,3	0,0	9,2	*	8,6	91,4	*
Borås Stad	88,3	2,5	1,3	7,9	87,0	4,8	2,7	5,5	86,2	5,8	0,6	7,4	**	14,6	14,3	**

Källa: Lokal statistik, sammanvägt resultat svenska och SVA

*ej satta

**kan inte anges då underlag saknas från en skola

Den lokala statistiken som presenteras i tabellen ovan inkluderar samtliga elever på skolan. Som framgår av tabellerna ovan är andelen elever som inte deltagit i nationella proven betydligt högre än tidigare år för samtliga tre ämnen. Den vanligaste anledningen till det är att eleverna är nyanlända. Det är dessutom en avsevärt större andel nationella provbetyg som inte satts i år jämfört med tidigare år. Dessa båda procentsatser utgör tillsammans 20-30 procent och har därför mycket stor påverkan på de övriga procentsatserna och gör det svårt att dra några slutsatser av den lokala statistiken.

Andel flickor och pojkar som nått kunskapskraven på nationella proven

NP åk 9 Borås Stad 2016	Andel (%) elever som nått A-E	Andel (%) flickor som nått A-E	Andel (%) pojkar som nått A-E	Andel (%) elever som nått A-E	Andel (%) flickor som nått A-E	Andel (%) pojkar som nått A-E	Andel (%) elever som nått A-E	Andel (%) flickor som nått A-E	Andel (%) pojkar som nått A-E
Skola	Engelska			Matematik			Svenska/Sva		
Bodaskolan	71,3	75,8	66,7	57,4	62,1	52,4	47,3	51,5	42,9
Dalsjöskolan	58,1	76,4	44,6	75,2	90,9	63,5	76,7	92,7	64,9
Dalторpskolan	74,0	77,3	72,1	74,0	78,8	71,2	76,8	81,8	73,9
Engelbrekt	76,8	90,4	64,1	72,8	90,4	56,4	71,5	87,7	56,4
Erikslundskolan	59,8	67,7	54,2	58,5	61,8	56,3	62,2	61,8	62,5
Fristadskolan	72,6	71,2	74,1	85,0	79,7	90,7	57,5	59,3	55,6
Sandgårdskolan	71,2	74,6	68,2	82,4	88,1	77,3	91,2	98,3	84,8
Särlaskolan	67,0	72,7	61,4	63,6	70,5	56,8	61,4	70,5	52,3
Viskaforsskolan	*	*	*	50,0	58,6	43,9	*	*	*
Borås Stad	**	**	**	70,4	77,3	64,3	**	**	**

Källa: Lokal statistik

*ej satta

**kan ej anges då underlag saknas från en skola

Andel elever som nått kunskapskraven för nationella prov och slutbetyg

Andel elever som fått A-E på nationella prov och i slutbetyg i årskurs 9 2016						
Andel % som uppnått kunskapskraven	Engelska		Matematik		Svenska/SVA	
	NP	Slutbetyg	NP	Slutbetyg	NP	Slutbetyg
Bodaskolan	71,3	72,7	57,4	64,8	47,3	68,8
Dalsjöskolan	58,1	84,7	75,2	79,8	76,7	83,9
Dalторpskolan	74,0	78,9	74,0	78,3	76,8	82,9
Engelbrektskolan	76,8	78,1	72,8	73,5	71,5	75,5
Erikslundskolan	59,8	72,5	58,5	70,0	62,2	73,8
Fristadskolan	72,6	94,7	85,0	92,9	57,5	95,6
Sandgårdskolan	71,2	92,7	82,4	93,5	91,2	93,5
Särlaskolan	67,0	67,9	63,6	69,0	61,4	66,7
Viskaforsskolan	*	78,3	50,0	76,8	*	81,2
Borås Stad	**	80,2	70,4	77,5	**	80,3

Källa: Lokal statistik

*ej satta

**kan ej anges då underlag saknas från en skola

Analys

Årskurs 9

Eleverna i Borås Stad har under de senaste åren presterat strax under riksgenomsnittet på de nationella proven i årskurs 9. Bäst presterar Borås elever i engelska och det är också där vi har den minsta skillnaden mellan Borås och rikets resultat på nationella provet, endast 0,2 procentenheter, vilket kan jämföras med 5 procentenheter förra året och 7,4 procentenheter året innan. I matematik skiljer det inte mycket mer, endast 0,3 procentenheter mellan Borås och rikets resultat. Även där har Borås elever kommit ikapp, då det

var en större skillnad mellan Borås och riket både 2014 och 2013. Trots att Borås resultat har ökat något och rikets minskat är Borås ännu inte riktigt i nivå med de nationella resultaten i svenska, utan ligger 1,3 procentenheter efter.

Jämförelsedata med övriga riket för 2016 presenteras av Skolverket i databasen SIRIS i november.

SIRIS nationella statistik redovisar inte de elever som inte deltagit i proven. Av den anledningen blir siffrorna i SIRIS statistik högre än i den lokala statistiken. Lokal och nationell statistik bör därför inte jämföras.

Det faktum att en stor andel elever inte deltagit och att en nästan lika stor andel prov inte inrapporterats går det inte att dra några generella slutsatser av den lokala statistiken. Det är dock värt att notera att flickorna i år 9, liksom i årskurs 3 och 6, presterar bättre i svenska på alla skolor utom på Erikslund. Även i matematik presterar flickorna bättre på alla skolor utom en, nämligen Fristadskolan. Anmärkningsvärt är att andelen pojkar på Fristadskolan som nått A-E på nationella provet i matematik är så hög som 90,7 procent, vilket kan sättas i relation både till Fristadskolans flickors resultat på 79,7 procent och till övriga skolors pojkars resultat där det näst högsta är 77,3 procent. Samma sak gäller för engelskan, där 74,1 procent av pojkarna på Fristadskolan nått kravnivån på nationella provet, jämfört med 71,2 procent av flickorna. Precis som i matematiken är dessutom är Fristadskolans pojkars resultat det högsta i pojkggruppen.

Resultaten på de nationella proven överensstämmer inte fullt ut med slutbetygen. I såväl riket som i Borås Stad finns variation med både högre och lägre betyg, det är dock vanligare att eleven får ett högre slutbetyg än provbetyg. Dessa skillnader kan förklaras av att det nationella provet bara är en del av allt en elev presterar och att läraren har ett större bedömningsunderlag än så vid betygssättning.

Sett till andelen elever som nått kravnivån på nationella provet och andelen som fått slutbetyg i samma ämne är det på samtliga skolor fler elever som fått slutbetyg än som klarat nationella proven. Störst skillnader finns i ämnet matematik. Exempelvis klarade 58,5 procent av eleverna på Erikslundskolan de nationella proven i matematik, medan 70 procent fick ett slutbetyg i samma ämne. På Sandgårdskolan var skillnaden nästan lika stor då 82,4 procent klarade proven och 93,5 fick betyg i ämnet.

Skolverket skriver i en rapport⁴ att skillnader i relationen mellan prov- och slutbetyg kan vara berättigade, men bör leda till vidare analys på den enskilda skolan. Vidare pekar Skolverket på att flickor generellt både får högre prov- och slutbetyg än pojkar, men också att flickor oftare än pojkar får ett högre slutbetyg än provbetyg. Den här typen av jämförelser kan utgöra ett bra underlag för kollegiala samtal om bedömning och betygssättning i ämnes- och arbetslag på skolorna.

Som en hjälp i den fortsatta analysen kan följande frågeställningar på olika nivåer vara en hjälp i utvecklingsarbetet

Arbetslaget

Jämför era elevers resultat med övriga Borås Stad – hur kan eventuella skillnader förklaras?

Hur kan provresultaten bli en formativ resurs för att utveckla er undervisning? Hur ser relationen mellan provbetyg och slutbetyg i årskurs 9 ut? Bedöms flickors respektive pojkars nationella provresultat väga olika tungt vid betygssättning? Finns det stora skillnader mellan flickors respektive pojkars provresultat? Vad kan det i så fall bero på och hur kan det bemötas?

Rektor

Jämför era elevers resultat med övriga Borås Stad – hur kan eventuella skillnader förklaras? Jämför parallellklassers resultat på skolan – hur kan eventuella skillnader förklaras? Hur ser relationen mellan provbetyg och slutbetyg i årskurs 9 ut? Utifrån resultaten på de nationella proven: sker det likvärdig bedömning på din skola? Finns skillnader mellan arbets-/ämneslag? Vilka möjligheter till sambedömning finns?

⁴ Skolverket: ”Redovisning av uppdrag om avvikelser mellan provresultat och betyg i grundskolans årskurs 9” (2013)

Undervisning i matematik

Kursplanen är utgångspunkt för lärarnas planering av undervisningen i matematik	Fungerar inte alls	Fungerar i liten utsträckning	Fungerar i stor utsträckning	Fungerar i mycket stor utsträckning
Stadsdelen Norr ⁵		1	1	5
Stadsdelen Väster		2	4	8
Stadsdelen Öster ⁶		1	1	11
Borås Stad	0	4 skolor	6 skolor	24 skolor

Även om en majoritet av skolorna gör bedömningen att kursplanerna i mycket stor utsträckning är utgångspunkt för lärarnas planering av undervisningen i matematik finns det några skolor som inte är riktigt framme ännu.

Kursplanen är utgångspunkt för lärarnas planering av undervisningen i matematik

Endast 8 av 34 (23 procent) har kompletterat självskattningen med en kommentar. Syftet med de skriftliga kommentarerna är att reflektera över och sätta ord på det man gjort och vilka resultat det lett till, som ett komplement till självskattningen, för att rektor ska få fram en bredare och tydligare bild som visar verksamhetens styrkor och svagheter, för att sedan kunna hitta aktuella utvecklingsområden. De nedskrivna beskrivningarna och reflektionerna syftar alltså till att hjälpa rektorerna att se hur långt man har kommit inom de olika områdena och i skrift utvärdera insatserna och konkretisera resultaten.

En skola i Norr uttrycker att kursplanen självklart är utgångspunkt för lärarnas planering av matematikundervisningen och att tydliga planeringar visar det. En annan skola i samma stadsdel, som skattar sig på högsta nivån, berättar att läroboken används i stor grad som ett verktyg utifrån elevens behov.

Två skolor i Väster som anser att kursplanen i liten utsträckning är utgångspunkt för lärarnas planering av matematikundervisningen menar att det är ett av skolans utvecklingsområden i verksamhetsplanen.

På en skola i Öster har ämnesgruppen framställt ett årshjul för ämneskonferensernas innehåll och fokus i planeringen och uppföljningen av undervisningen. Upplägget har sin utgångspunkt i kursplanens olika områden och krav.

Stor personalomsättning har inte gett förutsättningar för att lärarnas planering och undervisning i matematik ska kunna utgå från kursplanen, menar en rektor i Öster som bedömer att det fungerar endast i liten utsträckning.

Lärarna har höga förväntningar på eleverna	Fungerar inte alls	Fungerar i liten utsträckning	Fungerar i stor utsträckning	Fungerar i mycket stor utsträckning
Stadsdelen Norr ⁷			2	5
Stadsdelen Väster			10	4
Stadsdelen Öster ⁸			1	12
Borås Stad	0	0	13 skolor	21 skolor

Samtliga skolor skattar sig på de två högsta nivåerna när det gäller lärarnas förväntningar på eleverna. De flesta skolorna befinner sig dessutom på allra högsta nivån. Väster sticker ut lite med fler på näst högsta nivån än på högsta, vilket skiljer sig från övriga stadsdelar.

⁵ Bergdalsskolan har inte gjort självskattningen, men kommentar har lämnats. Borgstenaskolan, Gula Skolan och Sparsörskolan saknas i underlaget

⁶ Bodaskolan 7-9 och Myråsskolan saknas i underlaget

⁷ Bergdalsskolan har inte gjort självskattningen, men kommentar har lämnats. Borgstenaskolan, Gula Skolan och Sparsörskolan saknas i underlaget

⁸ Bodaskolan 7-9 och Myråsskolan saknas i underlaget

Lärarna har höga förväntningar på eleverna

Alla kommunens skolor anser att de har höga förväntningar på eleverna. Även på denna punkt finns endast några få kommentarer med konkreta exempel på insatser och resultat, vilket försvårar möjligheten att ge en bild av vad arbetet med denna punkt innebär i praktiken. Enligt självskattningarna lyckas samtliga skolor i kommunen bra med att ha höga förväntningar. Genom ett synliggörande av konkreta, framgångsrika insatser skulle vi ha möjlighet att i större utsträckning ta tillvara, synliggöra och sprida goda exempel i kommunen.

En skola i Norr kommenterar att de har höga, men framförallt individuella förväntningar på eleverna. En annan skola, som skattar sig på högsta nivån, förklarar att elever och lärare har en dialog där förväntningarna är tydliga.

Som bevis på de höga förväntningarna berättar en skola i Öster, som skattar sig på högsta nivån, att man under detta läsår fått goda resultat på denna punkt i skolklimateundersökningen och i skolinspektionsenkäten. En annan skola i samma stadsdel hänvisar också till enkätresultat, både Borås Stads enkäter och Skolinspektionens, som visat att pedagogerna har mycket höga förväntningar på eleverna.

BFL i matematikundervisningen

På vilka sätt är BFL-strategierna synliga i matematikundervisningen?

Flera av de svarande rektorer nämner att användandet av de fem BFL-strategierna (tydliggörande av lärandemålen, effektivt klassrumsarbete som synliggör tecken på förståelse, feedback som utvecklar lärandet, kamratbedömning, samt självbedömning) kan variera mycket mellan olika pedagoger på skolorna. Av kommentarerna att döma är det även en stor skillnad mellan skolorna. Det beror bl.a. på personalomsättning som medfört att vissa av kommunens (nyanställda) lärare helt saknar utbildning i eller erfarenhet av BFL. En rektor påpekar att ingen av skolans lärare har utbildning i BFL. Trots det är uppfattningen överlag att strategierna börjar bli mer och mer synliga i alla klassrum och att de flesta av kommunens lärare använder någon, några eller alla BFL-strategier i undervisningen. ”Man ser olika BFL-verktyg användas på ett naturligt sätt och förhållningssättet har ändrats från summativ till övervägande formativ bedömning”, menar en rektor. Några rektorer framhåller att BFL är mest tydligt i problemlösning i matematik.

I rektorernas kommentarer kan läsas att flera lärare använder BFL naturligt och att det genomsyrar undervisningen. Rektorernas utsagor vittnar om att lärare konkretiserar målen och tydliggör varje lektions syfte. Pedagogiska planeringar och mål är synliga, t.ex. på klassrumsväggarna, eller i filmer på ipads. Exit passes används för att få syn på elevernas förståelse. Eleverna ger varandra feedback och får ta del av elevexempel utifrån vilka de får förklara och resonera kring andras och sitt eget lärande. I slutet av varje arbetsområde får eleven reflektera över sitt lärande genom att jämföra sina kunskaper före och efter arbetet. Ett par skolor uttrycker att den mest förekommande strategin är variation i samtalen så att alla elever kommer till tals och får sätta ord på sina strategier. Några rektorer berättar att det i så gott som alla klassrum på skolan tillämpas klassrumsdiskussioner med exempelvis gemensamma problemlösningar och problemformuleringar, eller om gemensamma utvärderingar av arbetsmoment eller avslutade kurser. En skola menar att de blivit betydligt bättre på att i helklass visa modeller av tillämpning av olika förmågor.

Verktyg som verkar användas frekvent är: stickor med namn, whiteboardtavlor, EPA (Enskilt, Par, Alla), exit passes, självskattningar, ”tummen upp och ned”, samt elevexempel för att eleverna ska få en större förståelse för vad som krävs i olika bedömningar. Flera lärare har begränsat användandet av handuppräkring och arbetar med att främja en kultur där man vågar göra fel.

För att ge eleverna möjligheter till både kamrat- och självbedömning konstruerar lärarna lektioner där eleverna ges både tid och träning att bedöma både sina egna och andras arbeten. Denna möjlighet är avhängig av att mål, förväntningar och kvalitet i lärandet står klart för alla elever.

Flera skolor framhåller att man har utvecklat BFL-strategierna genom Matematiklyftet. Upplevelsen är att matematiksatsningen är helt i BFL:s anda och att den medfört att BFL införts ännu mer i matematikun-

dervisningen. EPA (Enskilt – Par – Alla) används flitigt på många skolor, där eleverna enskilt får redovisa hur de tänker och ge förslag på olika lösningar och sedan utgör ett stöd för varandra i diskussioner både i par och i helklass. EPA ger eleverna möjlighet att ta del av varandras kunskaper och strategier, samt träning i att se för- och nackdelar med olika strategier. Genom detta får eleverna också en inblick i nästa steg i kunskapsutvecklingen, förklarar en rektor. Det uttrycks av en rektor att det ibland kan vara ”svårt att veta vad som är vad” eftersom man de senaste åren arbetat med Learning Studies, Matematiklyftet och BFL.

Eftersom ny personal tillkommit berättar en skola att de kommer att göra ett omtag av matematiksatsningen under hösten 2016.

Konkreta exempel på verktyg i arbetet med nyckelstrategierna

Rektorerna anger i sina kommentarer arbete med olika BFL-strategier och ger exempel på vad det innebär i praktiken på den egna skolan. Samtliga nyckelstrategier finns representerade och det är svårt att utläsa ett mönster över vilka BFL-strategier som används mest frekvent på kommunens skolor. Istället verkar det som att olika skolor tagit till sig olika strategier mer eller mindre. Nedan presenteras konkreta och praktiska exempel på verktyg inom de olika strategierna. Det kan vara värt att nämna att några av verktygen placeras under flera av nyckelstrategierna (och fler skulle kunna återfinnas på flera ställen) beroende på hur de används.

Strategi 1 - Tydliggörande av lärandemålen

Målen synliggörs, både inför olika arbetsområden och för varje lektion.

Matriser används där målen synliggörs.

Vid lektionsstart tydliggörs lektionens mål, samt start- och stopptider.

Vid lektionsslut utvärderas (oftast) lektionens mål.

Kunskapskvaliteter tydliggörs.

Eleverna förstår fullt ut vad de ska arbeta med, syftet med det och vad som förväntas av dem.

Strategi 2 - Effektivt klassrumsarbete som synliggör tecken på förståelse

EPA-modellen har fått betyda mycket. Eleverna får redovisa hur de tänker och ge olika förslag på lösningar, EPA (enskilt, par och alla).

Bikupor

Gruppdiskussioner

No hands up

Namnstickor

Öppna frågor används

Exit passes/ exit tickets/exit notes

Lärarna utgår mer och mer ifrån där eleven befinner sig, istället för att slaviskt följa läroboken.

Diamantdiagnoser visar var eleven befinner sig och vad som är nästa steg.

Strategi 3 - Feedback som utvecklar lärandet

Kontinuerliga skriftliga/muntliga formativa bedömningar från lärare.

Enskild feedback från lärare till elev.

Lärarna tydliggör var i arbetsprocessen eleverna befinner sig och ger återkoppling.

Kontinuerligt under pågående arbetsområden och alltid i anslutning till arbetsområdes avslut diskuterar lärare och elev kunskapsmatrisen och hur eleven kan arbeta vidare.

Eleverna får respons i stor utsträckning.

Elever får i stor utsträckning veta hur de ska gå vidare och nå högre resultat.

Lärare arbetar väl med att uppdatera bedömningsmatriserna och återkoppla till varje enskild elev.

Strategi 4 - Elever som resurser för varandras lärande - kamratbedömning

Man arbetar med läroplanen som utgångspunkt och använder sig av EPA (Enskilt - Par - Alla) där eleverna blir ett stöd för varandra och elevernas kunskaper kommer fram genom olika arbetssätt (ex. EPA).

Elever analyserar och värderar kamraters lösningar.

Elevexempel

Two stars and a wish

Par- och gruppsamtal

Pararbeten där eleverna förklarar för varandra.

Olika roller i grupparbeten

Elever får instruktioner och lär ut till kamraterna.

Arbete med prov tillsammans i par eller grupp där olika lösningar jämförs och rangordnas i förhållande till kunskapskraven.

Strategi 5 - Elever som resurser för sitt eget lärande - självbedömning

Eleven självvärderar och värderar lärarens genomgång

Exit passes

Elevledda utvecklingssamtal

Eget ansvar för att komma vidare

Kontinuerliga självskattningar av elever i matriser

Utvecklingsområden

Det framgår av självskattningen att samtliga skolor ännu inte arbetar med alla nyckelstrategier. Ett utvecklingsområde som nämns av en rektor är feedbacken till eleverna och till varandra i arbetslaget, för att utveckla arbetet på skolorna. En annan menar att utgångspunkten för kommande arbete är diskussioner kring kunskapskraven och var eleven befinner sig i förhållande till det, eftersom elevens kännedom om kunskapskraven och den egna självkänneten är grunden för arbetet mot hög måluppfyllelse. Även om strategierna börjar bli mer och mer synliga i alla klassrum har en rektor genom resultaten i skolklimatenkäten och elevintervjuer identifierat ett behov av att fortsätta utvecklingen av klargörande av målen och kontinuerlig återkoppling från lärarna. Dessa båda nyckelstrategier är därför uppsatta som läsårets utvecklingsområden på den aktuella skolan.

Lässtrategier i matematikundervisningen

Lärare använder lässtrategier i matematikundervisningen		
Stadsdelen	Ja	Nej
Norr ⁹	4	2
Väster ¹⁰	12	1
Öster ¹¹	11	2
Borås Stad	27 skolor	5 skolor

De flesta av kommunens skolor använder lässtrategier i matematikundervisningen.

Lärare använder lässtrategier i matematikundervisningen

⁹ Bergdalsskolan har inte gjort självskattningen, men kommentar har lämnats. Bredaredskolan, Borgstenaskolan, Gula Skolan och Sparsörskolan saknas i underlaget.

¹⁰ Byttorpskolan saknas i underlaget.

¹¹ Bodaskolan 7-9 och Myrås saknas i underlaget.

Bland kommentarerna framkommer att lässtrategier delvis används, men i varierande grad mellan olika lärare och årskurser. På många håll görs det och flertalet pedagoger sägs använda lässtrategierna i viss utsträckning i de flesta ämnena. Samtidigt uttrycks det vara det område som behöver utvecklas mest, enligt en rektor, som menar att materialet många gånger är anpassat för yngre åldrar, vilket försvårar undervisningen. Att lyfta läs- och skrivundervisningen är ett prioriterat område, anser rektorn. En annan rektor uttrycker att läsfixarna är användbara i alla årskurser och att det främst handlar om att förstå och tillämpa begrepp, samt att använda olika uttrycksformer, symboler, bilder, texter och matematikspråk. Ett par rektorer menar att lässtrategierna framförallt används vid problemlösning. Svåra ord förklaras och elever tränas i att hitta, tolka och dra slutsatser i arbetet med problemlösningssuppgifter.

Stor personalomsättning sägs ha påverkat omfattningen av användandet av lässtrategier. En rektor påpekar att matematiklärarna inte deltagit i Läslyftet, då det krockat med Matematiklyftet. En annan rektor menar att användningen av lässtrategier kommit längre på mellanstadiet än på högstadiet, men att man på det senare nu provar lässtrategier i större utsträckning än tidigare. MA-, NO-, slöjd- och idrottslärare har inte deltagit i lässatsningen, men har vid ämneskonferenser diskuterat tillämpning av lässtrategier. Den aktuella skolan har tagit emot många nyanlända som behöver erbjudas en mer tillgänglig och språkutvecklande undervisning i alla ämnen. Skolan har anställt en förstälärare i SVA inför läsåret och prioriterar arbetet med att rigga språkutvecklande lärmiljöer.

Uppföljning i matematik

Varje elev följs upp och resultaten analyseras gemensamt och regelbundet. Analysen leder till förändringar i t.ex. undervisning, resursfördelning och organisation om så behövs	Fungerar inte alls	Fungerar i liten utsträckning	Fungerar i stor utsträckning	Fungerar i mycket stor utsträckning
Stadsdelen Norr ¹²		2	2	3
Stadsdelen Väster		1	10	3
Stadsdelen Öster ¹³		6	5	2
Borås Stad	0	9 skolor	17 skolor	8 skolor

En majoritet av skolorna skattar sig på de två högsta nivåerna när det handlar om regelbunden uppföljning och analys av varje elevs resultat, samt förändringar utifrån analysen. 26 procent anser dock att detta fungerar i liten utsträckning.

Varje elev följs upp och resultaten analyseras gemensamt och regelbundet. Analysen leder till förändringar i t.ex. undervisning, resursfördelning och organisation om så behövs.

Kring detta påstående har något fler (lite drygt hälften) av skolorna skrivit en kommentar som ett komplement till självskattningen.

Några skolor förklarar att uppföljningar genomförs kontinuerligt, där eleverna följs upp, resultat analyseras och undervisningen förbättras, men det leder inte alltid till förändringar och det finns inte alltid möjlighet att ändra resursfördelningen. En rektor skriver att elevernas resultat följs upp och undervisningen i klassrummet förändras utifrån analysen. Den resurshjälp som finns används till elever i behov av stöd. Som exempel på forum för regelbunden uppföljning nämns klasskonferenser varje termin med specialpedagog, rektor och klasslärare. Konferenserna leder vid behov till ändrad resursfördelning, organisation och extra stöd av specialpedagog.

¹² Bergdalsskolan har inte gjort självskattningen, men kommentar har lämnats. Borgstenaskolan, Gula Skolan och Sparsörskolan saknas i underlaget

¹³ Bodaskolan 7-9 och Myråsskolan saknas i underlaget

På en skola i Väster, där pedagogerna skattar skolan mellan ”i liten utsträckning” och ”i stor utsträckning” uttrycker rektor att uppfattningen är att man i sin egen klass tar ansvar för uppföljning av eleverna och förändring av undervisningen, men att det däremot finns en önskan om uppföljning, analys och tydligare resursfördelning på skolan i stort. Ledningen och elevhälsoteamet på skolan arbetar ständigt med fördelning av resurser utifrån behov, men kan bli bättre på att tydliggöra det för pedagogerna genom gemensamma analyser utifrån testmaterialet *Förstå och använda tal*, samt genom att ge pedagoger snabbare återkoppling på pedagogiska kartläggningar.

En annan skola, i Öster, nämner Diamantdiagnoserna som ett verktyg för att upptäcka elevers behov och göra anpassningar utifrån dem. Däremot påpekas att tid och resurser inte alltid räcker för att hjälpa elever med det lärarna ser att de inte kan. På en annan skola i samma stadsdel saknas tillgång till specialpedagog, vilket gör att skolan, enligt rektor, brister i den gemensamma analysen efter de uppföljningar av varje elev som skolan gör.

På en F-9-skola upplevs det ojämnt då år 7-9 arbetar mer analytiskt med åtgärder utifrån elevernas resultat, men liknande arbete har nu påbörjats även i år 1-6.

Organisationen har varit flexibel och insatser har fördelats efter behov på en skola i Öster. Specialpedagogen har kontakt med klassföreståndare och stämmer av verksamheten med rektor en gång per vecka.

En skola i Öster, som skattar sig på högsta nivån, berättar att man de senaste tre åren utvecklat rutiner för uppföljning av resultat och utvärdering av arbetet. Rutinerna har finlipats och upplevs idag vara väl fungerande, både av skollledning och av kollegium. I stort sker uppföljningen på fyra olika nivåer: undervisande lärarnivå, elevvårdsnivå (mentornivå), EHT-nivå, samt skolutvecklingsgruppsnivå.

Fördiagnoser, mittdiagnoser och slutdiagnoser nämns i en av kommentarerna. Tester analyseras och klasskonferenser hålls och utifrån en dialog mellan EHT, skollledning och lärare kan förändringar resursfördelningen göras. Den svarande rektorn anser dock att flexibiliteten i resursfördelningen och analysen i arbetslagen kan utvecklas.

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Dokumentation om det finns ett åtgärdsprogram på elever ska göras i Extens. Under vt 2016 så var det 11316 stycken elever inskrivna i Borås Stads grundskolor. Av dessa var det 78 stycken som hade ett åtgärdsprogram enligt Extens. Inget av dessa åtgärdsprogram hade startdatum under vt-2016, 71 stycken hade startdatum under 2015 och sju stycken hade startdatum 2014. Elva stycken åk 9-elever hade ett åtgärdsprogram enligt Extens, men antalet elever som inte hade gymnasiebehörighet vt 2016 var 120 elever (nyanlända ej medräknade). Enligt Extens saknar 109 av dessa elever åtgärdsprogram.

En åtgärd som måste finnas dokumenterad som särskilt stöd är anpassad studiegång. Arton stycken årskurs 9-elever hade anpassad studiegång enligt betygsunderlaget men endast en av dessa hade ett åtgärdsprogram enligt Extens.

Troligen finns beslut på särskilt stöd och åtgärdsprogram ute på skolorna som inte är dokumenterat i Extens. Under 2015 var Utvecklingsenheten ute på skolorna i två olika uppdrag kring åtgärdsprogram: ett med fokus på att följa upp de elever som inte hade nått minst kunskapskrav E i matematik och i det andra för att se hur dokumentation och åtgärdsprogram såg ut för elever med en AST-diagnos som inte hade gymnasiebehörighet. Följande frågeställningar var i fokus: Fanns ett åtgärdsprogram? Hur beskrevs elevens behov? Vilka åtgärder skulle skolan vidta? Var åtgärdsprogrammet aktuellt, var det utvärderat? Hur förvarade skolan åtgärdsprogrammen, elevakten?

Fanns det åtgärdsprogram?

Åtgärdsprogram fanns men inte i den utsträckning som behovet tydde på, utifrån antalet elever som inte nådde gymnasiebehörighet. Ska alla elever som inte beräknas nå gymnasiebehörighet ha ett åtgärdsprogram? Många skolor visar en osäkerhet kring detta. Hur länge kan eleven ha extra anpassningar innan skolorna utvärderar och ser att det inte är tillräckligt?

”Om de extra anpassningarna har intensifierats och anpassats ytterligare för eleven men ändå inte är tillräckliga ska lärare och övrig skolpersonal anmäla till rektorn att eleven kan vara i behov av särskilt stöd.”(Stödinsatser i utbildning, Skolverket sid 30)

Så om särskilt stöd behöver utredas och åtgärdsprogram ska skrivas ska det egentligen inte behöva finnas någon osäkerhet. Hur många åtgärdsprogram fanns det då i Borås Stad för de åk 9 elever som inte hade gymnasiebehörighet 2015? Exakta antalet var svårt att få någon uppfattning om, men generellt skulle man kunna uttrycka, att det var klart mindre än hälften av de elever som inte hade någon gymnasiebehörighet som hade ett åtgärdsprogram. På vissa ställen fanns det för gamla, inte avslutade, åtgärdsprogram liggande, till exempel daterade 2012. Det såg så klart olika ut från skola till skola.

Hur beskrevs elevens behov?

Behovet beskrevs ofta som åtgärder istället för behov, men även som problembeskrivning, kartläggning eller vad som gjorts. Detta stämmer överens med de iakttagelser Skolinspektionen gjort kring extra anpassningar, där de kommit fram till att flera av Sveriges skolor bedömer insatser före behov.¹⁴ Exempel på behov som uttrycks som åtgärder är elevassistent, liten grupp, individuell undervisning. Risken med att dokumentera åtgärder som behov är att åtgärden (det vill säga behovet uttrycks på samma sätt som åtgärden) inte får avsedd effekt. Vid utvärdering kan skolan då inte gå tillbaka och titta på behovet för att se om skolan kan göra på något annat sätt utifrån elevens behov. Exempel på problembeskrivning istället för behov var till exempel svårt med koncentration, svårt och hänga med i undervisningen.

Risk finns för att man beskriver elevs behov utifrån de förutsättningar skolan har för att kunna åtgärda kring behovet samt att man använder sig av generella behovsbeskrivningar och åtgärder. Eftersom åtgärdsprogrammet blir en allmän handling när det lämnas ut och elevens behov ska dokumenteras i själva åtgärdsprogrammet är det viktigt att känsliga uppgifter inte står uttryckt i elevens behov. Det fanns några exempel på känsliga uppgifter i åtgärdsprogrammen.

”Det centrala i arbetet i denna del av utredningen är att förstå vad som förbättrar elevens förutsättningar för att på så sätt kunna tydliggöra elevens behov. Arbetet i utredningen har ännu inte riktats in på konkreta lösningar för hur behoven ska tillgodoses” (Stödinsatser i utbildningen, Skolverket sid 44).

Det finns skolor som säger sig inte ha ekonomi för att ge särskilt stöd och därför inte utreder elevers behov av särskilt stöd. Om det förhåller sig på det sättet, så kan elever och föräldrar inte överklaga något beslut om särskilt stöd eller innehållet i ett åtgärdsprogram, för det finns varken beslut eller åtgärdsprogram. Anmälningar till Skolinspektionen angående särskilt stöd från Borås Stad var under vt 2016 åtta stycken och ytterligare två stycken anmälningar rörde extra anpassningar.

Vilka åtgärder skolan skulle vidta?

Vilka åtgärder fanns då dokumenterade i åtgärdsprogrammet angående elever som inte uppnådde minst E i matematik. Den vanligast förekommande åtgärden var undervisning i liten grupp, undervisning av resurs eller speciallärare. Hur frekvent åtgärden undervisning i liten grupp eller stöd av resurs eller speciallärare var olika från 1 ggr/vecka till 3ggr/vecka. Andra åtgärder som förekom var anpassat material, vilket material som skulle användas och hur beskrevs inte. Tillgång till Ipad var en annan åtgärd. Hur skolan tänkte använda den, vilka program osv. beskrevs inte. Vanligt var att skolan blandade extra anpassningar med särskilt stöd i ett åtgärdsprogram.

Av de 120 eleverna som inte hade gymnasiebehörighet så hade 102 elever inte uppnått kunskapskrav E i matematik vt 2016. 65 hade inte uppnått kunskapskrav E i svenska och 64 inte i engelska. Det är betydligt fler elever som inte klarar E i matematik än i engelska och svenska. Av de elever med en AST-diagnos som gick ut åk 9 2015 så var det endast hälften av dem som nådde en E-nivå i matematik.

De åtgärder som uttrycks i Borås Stads åtgärdsprogram, är de effektiva för att öka andelen elever som når minst ett E i matematik? Den åtgärden som mest frekvent återkom var undervisning i liten grupp eller stöd av resurs eller speciallärare. Är denna åtgärd effektiv för att öka andelen elever som når ett E? Är det

¹⁴ Skolans arbete med extra anpassningar – Kvalitetsgranskningsrapport. Skolinspektionen, 2016.

kvalitén, vad eleven gör i liten grupp? Är det brister i hur man har utrett elevens behov? Är det brister i rutiner kring uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram? Är det brister i hur man långsiktigt arbetar med uppföljning och utvärdering av elever från F-klass till år 9?

Var åtgärdsprogrammet aktuellt och utvärderat?

Rent generellt sett var det många åtgärdsprogram som var inaktuella till exempel från 2012. Många åtgärdsprogram var dessutom inte utvärderade. Många åtgärdsprogram var dessutom inte avslutade.

Vid varje utvärdering skolan gör ska ett nytt åtgärdsprogram skrivas eller om åtgärderna varit effektiva så avslutar man åtgärdsprogrammet. Ger inte åtgärderna någon effekt behövs dessutom eventuellt en ny utredning. Det fanns dock några åtgärdsprogram som beskrev elevens behov, skolans insatser och där uppföljning och utvärdering hade gjorts med kvalitet.

”Det ingår i rektorns ansvar att följa upp och utvärdera skolans stödinsatser. De rutiner som skolan har tagit fram för hur kvalitetsarbetet kring arbetet med stödinsatser bedrivs kan underlätta rektorns arbete. Resultaten från uppföljning och utvärdering blir då ett verktyg när rektorn fördelar resurser och ger lärare förutsättningar i arbetet med stödinsatser” (Stödinsatser i utbildningen, Skolverket sid 30).

Hur man förvarade åtgärdsprogrammen och elevakterna?

Hur man förvarade elevakten/dokumentationen där åtgärdsprogrammet bör finnas såg mycket olika ut, hängmappar i arkivskåp, pärmar inlåsta. Var de förvarades, hos rektor eller specialpedagog var också olika. Om akterna var tomma, vilket förekom, visste ibland inte skolan var dokumenten fanns eller om det fanns någon dokumentation. Hur akterna var sorterade såg också olika ut, någon sorterade efter personnummer. Det noterades inte om någon av de skolor som besöktes diarieförde dokumenten.

Utvecklingsområden

Elevers rätt till särskilt stöd och åtgärdsprogram:

- Rutinerna i kvalitetsarbetet, hur arbetet med stödinsatser bedrivs behöver vara effektiva utifrån elevers rätt till särskilt stöd och åtgärdsprogram.
- Rutinerna ska bidra till elevers rätt till en likvärdig utbildning och möjlighet att nå gymnasiebehörighet.

Uppföljning och utvärdering av åtgärder:

- Åtgärdsprogrammen behöver vara effektiva verktyg, inga ”skrivbordsprodukter”.
- Utvärderingen ska bidra till att skolan gör ”rätt” åtgärder och effektiviserar åtgärderna så att de bidrar till elevers möjligheter att nå kunskapskrav E och gymnasiebehörighet.
- Det får inte gå för lång tid innan skolan uppmärksammar att åtgärderna inte är effektiva.

Identifiera elevers behov och utforma åtgärder:

- Skolan behöver vara uppmärksam på om det finns generella åtgärder som skolan brukar använda sig av.
- Om de generella åtgärder skolan har till sitt förfogande inte räcker till måste skolan identifiera de individuella behov som kräver särskilda insatser.
- Elevers funktionsnedsättningar ska kompenseras för att öka elevers möjligheter att nå gymnasiebehörighet. Skolan måste då utgå från elevens individuella behov.

- De åtgärder som är effektiva behöver skolan samverka kring för att öka elevens möjlighet till måluppfyllelse, från planering av undervisningen till bedömning.

Rutiner för matematikutveckling inom tal och tals användning

	Screeningar sammanställs		Screeningar analyseras		Resultat återkopplas till undervisande lärare	
	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Stadsdelen Norr¹⁵	7	0	7	0	7	0
Stadsdelen Väster	14	0	14	0	13	1
Stadsdelen Öster¹⁶	11	2	8	5	8	5
Borås Stad	32	2	29	5	28	6

I kommentarerna framkommer att även om en skola svarat ja på de olika påståendena så finns det mer att utveckla när det gäller rutiner kring detta, i synnerhet när det gäller analysen av screeningarna. Skolor som svarat nej skriver att rutinerna kring genomförandet och sammanställningen är beroende av att alla delaktiga gör sin del och om det saknas specialpedagog blir arbetet haltande.

Skolan har ett organiserat arbete för att fånga upp elever som riskerar att inte nå målen i matematik.		
Stadsdelen	Ja	Nej
Norr¹⁷	5	1
Väster	14	0
Öster¹⁸	12	1
Borås Stad	31	2

De allra flesta skolorna i kommunen anser sig ha ett organiserat arbete för att fånga upp elever som riskerar att inte nå målen i matematik. Den skola i Norr som säger sig sakna ett organiserat arbete för att fånga upp elever som riskerar att inte nå målen i matematik förklarar att skolan saknar resurser. Den skola i Öster som också svarat nej på frågan, menar att det arbetet behöver förbättras på skolan, då det enbart sker på klassnivå i dagsläget. En annan skola är inne på samma spår och menar att ambitionen för ett sådant arbete finns på skolan och att det görs stora insatser av klassföreståndarna i varje klass. Däremot är ett större arbete för skolan inte organiserat, utan skolan behöver utveckla det tillsammans med elevhälsan.

Flera skolor anger att de använder olika screeningsmaterial (exempelvis *Diamantdiagnoser* och *Förstå och använd ta!*) för de olika årskurserna. En skola skriver att lärarna vid behov anpassar material, ger extra undervisning med hjälp av kollegor och att speciallärare går in på lågstadiet och stöttar enstaka elever för att fånga upp dem tidigt. En annan skola beskriver att skolan diagnostiserar eleverna både mitt i och efter ett moment och att diamantdiagnoserna genomförs varje termin, vilket ger en bra kartläggning över åtgärder som behöver sättas in. Några skolor berättar om klasskonferenser som genomförs varje termin med elevhälsans olika professioner. Utöver klasskonferenserna finns rutiner för hur klassföreståndare anmäler elevers svårigheter till EHT, för eventuell insättning av ytterligare åtgärder. På flera skolor sägs elevhälso- teamet stötta i arbetet med extra anpassningar och åtgärdsprogram.

Eleverna erbjuds läxläsning på flera skolor, för att de ska kunna arbeta extra med svåra moment. Resurser har omfördelats och ytterligare en person har rekryterats för att arbeta med läxläsning på en av skolorna.

¹⁵ Borgstena, Bredared, Gula skolan och Sparsörskolorna saknas i underlaget

¹⁶ Boda 7-9 och Myrås saknas i underlaget

¹⁷ Bergdalsskolan har inte gjort självskattningen, men kommentar har lämnats. Bredaredskolan, Borgstenaskolan, Gula Skolan och Sparsörskolan saknas i underlaget.

¹⁸ Bodaskolan 7-9 och Myråsskolan saknas i underlaget.

I början av år sju erbjuds elever som uppvisat svårigheter i taluppfattning och tals användning en intensivkurs utanför ordinarie skoltid under några veckor på en del skolor. Elever i år nio, och i mån av plats år åtta, erbjuds vid behov lovskola under påsk- och sommarlov.

Ytterligare ett antal andra skolor nämner att de arbetar med intensivperioder i matematik för att snabbt få upp grundläggande kunskaper hos elever i behov av stödinsatser. Skolorna upplever att det varit framgångsrikt. En skola uttrycker att de arbetar intensivt med att utveckla stödet genom intensivperioder, intensivdagar och stöd två gånger i veckan utöver matematikundervisningen. En annan skola beskriver mer detaljerat att alla elever i årskurs 4-9 som riskerar att inte nå målen i matematik erbjuds intensivundervisning på skoltid. Inför varje läsår får samtliga elever göra ett test i taluppfattning. Resultatet av testet, i kombination med betyg, andra provresultat och de undervisande lärarnas kännedom om elevernas kunskap avgör om eleven ska erbjudas intensivundervisning. Intensivundervisningen på den aktuella skolan ges i mindre grupp om tre-nio elever vid två-tre tillfällen per vecka å 20-30 minuter utöver den ordinarie matematikundervisningen. Några elever erbjuds enskilt stöd under en kortare tid. Intensivundervisningen fungerar som ett komplement till det område som eleven arbetar med i den ordinarie matematikundervisningen, vilket innebär att en elev kan behöva stöd inom t.ex. taluppfattning, men inte när det gäller procent.

En skola berättar att man har extra lärare per tre klasser och att flexibla undervisningsgrupper organiseras efter elevernas behov. *Förstå och använda tal* används som ett underlag för analys av de områden som behöver utvecklas i undervisningen. På skolan finns också ett studiecenter där elever med svårigheter kan arbeta med matematik en gång per vecka.

På en skola varierar arbetslagens skattningar på frågan från att det "inte fungerar alls" till att det "fungerar i stor utsträckning". Rektorn förklarar att pedagogerna önskar fler tillfällen för utvärdering och analys och att de även önskar snabbare återkoppling på de pedagogiska utredningar som EHT gör. Ledningen på skolan ser att det, trots hög måluppfyllelse inom matematik på skolan, finns ett förbättringsområde rörande utvärdering, analys och uppföljning/insatser tillsammans med pedagoger och EHT, för att fånga upp elever som inte når målen i matematik.

Specialpedagoger fyller en viktig funktion på många skolor. En rektor berättar att specialpedagog och undervisande lärare för diskussioner kring elever som riskerar att inte nå målen och kring de resurser som finns och fördelar dessa utefter behov. En annan skola informerar om att man saknar specialpedagogiskt stöd, vilket har försenat och försvårat arbetet.

Hur följer förskoleklassen upp förskolans arbete med matematik?

Rektorernas kommentarer visar att förskoleklassen följer upp förskolans arbete med matematik genom screeningar, diamantdiagnoser, observationer, diskussioner, analyser, samt överlämningsträffar mellan förskollärarna i förskolan och lärarna i förskoleklass. En skola berättar att förskoleklassernas lärare har två avstämningsmöten på våren med förskolornas pedagoger i upptagningsområdet, där de får reda på vad respektive förskola och förskolegrupp har arbetat med inom matematiken. Därefter gör förskoleklasslärarna upp sina planeringar för matematiken under läsåret. En annan skola berättar att lärarna besöker förskolorna för att se på verksamheten och en dialog förs då med förskolepedagogerna. Kring elever i behov av särskilt stöd hålls överlämningsmöten.

En skola, som tidigare enbart följt upp förskolans arbete med matematik genom muntliga överlämningar, berättar att man nu tagit fram gemensamma skriftliga överlämningsmallar som utgår från Plattformarna.

Flera rektorer förklarar att skolan fortsätter att arbeta utifrån matematikplattformen. Matematikundervisningen i förskoleklass utgår från och fortsätter arbetet med plattformen, som i sin tur bygger på en fortsättning av matematikarbetet i förskolan. En rektor uttrycker att förskoleklassen tar vara på de vardagliga matematiska tillfällena som ges och att matematiken i verksamheten ständigt synliggörs genom praktiska och konkreta aktiviteter som barnen kan relatera till.

Två skolor uttrycker ett behov av att utveckla detta område. Den ena menar att fokus i år legat på att hitta

alla barn som skulle börja på skolan och att skolan behövt göra flera hembesök för att ”veta om de finns eller ej”.

Ett par skolor berättar om ett tydligt och detaljerat formulär för att kartlägga att alla tillägnat sig det som förväntats. Utöver det genomförs en årlig pedagogisk överlämning mellan förskola och förskoleklass för att säkerställa en röd tråd i arbetet. Vid mötet, där förskollärare, lärare i förskoleklass, förskolechef och rektor deltar, följs ett dokument med tydliga frågeställningar som respektive personalgrupp förberett sig på före mötet.

Borås Stads riktlinjer för att möta särbegåvade elever

Riktlinjerna har implementerats och alla lärare är medvetna om vad riktlinjerna innebär för undervisningen	Fungerar inte alls	Fungerar i liten utsträckning	Fungerar i stor utsträckning	Fungerar i mycket stor utsträckning
Stadsdelen Norr ¹⁹	1	5		1
Stadsdelen Väster		10	4	
Stadsdelen Öster ²⁰	3	8	1	1
Borås Stad	4 skolor	23 skolor	5 skolor	2 skolor

Några få skolor är på god väg att implementera riktlinjerna medan andra upplever att de har en bra bit kvar. Även om information om riktlinjerna har gått ut så saknas tillräckliga kunskaper, menar en rektor. Flera skolor planerar för att ta upp detta vid läsårsstarten ht 16. En rektor skriver att man arbetat intensivt för att möta särbegåvade barn utifrån de riktlinjer som föreskrivs och att man nått långt i enskilda fall. Det som saknas är implementering av planen i stort på skolan. En fråga som ställs handlar om vem som har utredningsansvaret.

Återkoppling

Nedanstående fråga har besvarats av högstadieskolorna.

Lärarna har tagit del av resultatet på Bedömningsinstrument i gymnasieskolan för att utveckla matematikundervisningen.	Fungerar inte alls	Fungerar i liten utsträckning	Fungerar i stor utsträckning	Fungerar i mycket stor utsträckning
Stadsdelen Norr		1		2
Stadsdelen Väster			4	
Stadsdelen Öster ²¹				1
Borås Stad		1 skola	4 skolor	3 skolor

En rektor har lämnat kommentar till frågan och där framgår att en återkoppling sker från gymnasiet årligen och lärarna på 7-9 använder resultaten flitigt. Resultaten på NP Gy och betyget i Ma 1 ger en viktig återkoppling på hur det har gått för eleverna och ger tillfällen att diskutera betygssättning på skolan. På gymnasiet används bedömningsinstrumentet Brilliant grund och ger en möjlighet till återkoppling av elevernas kunskaper kopplat till ett matematiskt innehåll.

Lärarna har tagit del av högre årskursers resultat från "Rutiner för matematikutveckling inom tal och tals användning" för att utveckla matematikundervisningen.	Fungerar inte alls	Fungerar i liten utsträckning	Fungerar i stor utsträckning	Fungerar i mycket stor utsträckning
Stadsdelen Norr ²²		1	2	

¹⁹ Bredared, Borgstena, Gula skolan och Sparsörskolorna saknas i underlaget

²⁰ Boda 7-9 och Myrås saknas i underlaget

²¹ Boda 7-9 saknas i underlaget

Stadsdelen Väster	5	1	6	
Stadsdelen Öster ²³	1	3	5	4
Borås Stad	6 skolor	5 skolor	13 skolor	4 skolor

Spridningen mellan skolorna är stor. I kommentarerna pekas det på att det finns återkoppling inom enheten men inte från högstadiet till mellanstadiet. Det framkommer att rutinerna följs och hela enheten deltar i gemensam återkoppling och analys av resultaten. Därefter sker djupanalys av den egna årskursens och gruppens resultat. En annan rektor tar upp att alla lärare även diskuterar resultaten för NP åk 6 och analyserar undervisningen utifrån det.

Mattesmart planering

	Används inte alls	Vid lärarens läsårsplanering	Vid lärarens planering av ett område	Vid planering av insats för enskild elev
Stadsdelen Norr ²⁴	3		3	1
Stadsdelen Väster	5	5	2	2
Stadsdelen Öster ²⁵	8	2	3	
Borås Stad	16 skolor	7 skolor	8 skolor	3 skolor

Flera rektorer anger att Mattesmart planering används på olika sätt av olika lärare, men ändå av relativt få lärare. Någon rektor beskriver att några lärare tack vare detta stöd tog steget att prova på att arbeta utan lärobok och menar att Mattesmart presenterar målen tydligt, är heltäckande och upplagd efter progression. En annan rektor tar också fram färdighetsträningen i aritmetik som några av lärarna använt i åk 1 och 2. Med stöd av pedagog kunde eleverna få individuell träning på sin nivå och filmerna som tipsar eleverna om hur de kan tänka har upplevts positiva. Ytterligare en annan rektor menar att stödet inte används då elevernas övningsuppgifter togs bort, innan dess har Mattesmart planering använts vid läsårsstarten i planeringen och även individuellt för eleven. Mattesmart ger möjlighet att ge en överblick över vad eleverna ska kunna och vilka

En kritik som riktas mot Mattesmart planering är att det inte är anpassat till åk 7-9. Borås Stad har inte längre kvar kommunlicens för Mattesmart planering. Det är numera upp till varje skola att om man önskar ordna en licens för sina lärare.

När det gäller användandet av Diamantdiagnoserna kan vi konstatera att underlaget inte är tillförlitligt då flera skolor i sina kommentarer anger att de endast kunna kryssa i ett av alternativen. Generellt kan vi dock säga att det framkommer att diamantdiagnoserna används på skolorna och på en del skolor uttryckligen formativt i varje elevs utveckling och vid utvärderingen av undervisningen. Lärarna använder diagnoserna för att följa upp elevernas kunskapsutveckling i de olika delarna i matematikundervisningen. För att tidigt kartlägga elevernas svårigheter inom taluppfattning och tals användning används Borås rutiner för matematikutveckling.

Kompetensutveckling för matematik

På skolan finns gemensamma pedagogiska diskussioner kring olika metoder i matematikundervisningen. Dessa diskussioner leder till en utifrån elevens behov varierad undervisning	Fungerar inte alls	Fungerar i liten utsträckning	Fungerar i stor utsträckning	Fungerar i mycket stor utsträckning

²² Bergdalskolan saknas i självskattningen, men kommentar har lämnats. Bredared, Borgstena, Gula skolan och Sparsörskolorna saknas i underlaget

²³ Boda 7-9 och Myrås saknas i underlaget

²⁴ Borgstena, Bredared, Gula skolan och Sparsörskolorna saknas i underlaget

²⁵ Boda 7-9 och Myrås saknas i underlaget

Stadsdelen Norr ²⁶		2	3	2
Stadsdelen Väster		1	11	2
Stadsdelen Öster ²⁷		2	8	3
Borås Stad		5 skolor	22 skolor	7 skolor

En majoritet av skolorna gör bedömningen att det i stor utsträckning finns gemensamma pedagogiska diskussioner kring olika metoder i matematikundervisningen, vilka leder till en undervisning varierad utifrån elevens behov. Några skolor anser att det fungerar mindre bra och andra bättre.

På skolan finns gemensamma pedagogiska diskussioner kring olika metoder i matematikundervisningen. Dessa diskussioner leder till en utifrån elevens behov varierad undervisning.

Det kan vara värt att notera att knappt hälften av de svarande skrivit kommentarer som komplement till självskattningen. Samtliga kommentarer om diskussioner kring metoder i matematikundervisningen framhåller Matematiklyftets betydelse för de pedagogiska matematikdiskussionerna. Matematiklyftet sägs ha skapat goda förutsättningar för pedagogiska diskussioner och gett många nya perspektiv på undervisningen, vilket bidragit till en förbättring. Dessutom uttrycks i kommentarerna att Matematiklyftet även lett till att diskussioner numera uppkommer spontant i olika sammanhang. Skolor som av olika anledningar tagit en paus i Matematiklyftet har märkt av en minskning av de pedagogiska diskussionerna kring matematiken. Det framkommer att det i Matematiklyftet varit värdefullt att ha en extern handledare som hjälpt till ”att få ordning på diskussionerna”.

Förutom vid Matematiklyftsträffarna förs kontinuerliga pedagogiska diskussioner om undervisningens kvalitet och elevernas resultat vid ämneskonferenser, arbetslagsmöten, EHT-möten och i skolutvecklingsgruppen, berättar en rektor i Öster. En annan rektor i samma stadsdel berättar att diskussioner förekommer regelbundet på enheten, vilka leder till variationer i undervisningen för att nå bästa resultat av undervisningen. Andra rektorer nämner årskursvisa pedagogiska diskussioner och samtal kring screeningsresultat.

Vi har välfungerande former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärare	Fungerar inte alls	Fungerar i liten utsträckning	Fungerar i stor utsträckning	Fungerar i mycket stor utsträckning
Stadsdelen Norr ²⁸		2	1	3
Stadsdelen Väster			3	11
Stadsdelen Öster ²⁹	1	1	8	3
Borås Stad	1 skola	3 skolor	12 skolor	17 skolor

I kommentarerna nämns bl.a. matematiklyftet som bidragande till att samverkan och kunskapsutbyte sker mellan lärare. Flera rektorer lyfter också att lärare har gemensam planering och elevgenomgångar i olika grupperingar. Även rättning av NP bidrar till kollegialt lärande inom bedömningen i matematik, menar rektorer i Väster och i Öster nämns också konferenser med analyser av olika matematiska tester. På några skolor har förstälärare bedrivit utvecklingsarbete i bl.a. matematik och läsning. I Öster framför en rektor behovet av att skapa ett gemensamt skolspråk (metaspråk) där lärare kan samtala kring vad och hur vi undervisar i matematik, men också svenska och engelska, så att förväntningarna på elevernas kunskaper kan stämma överens i en progression F-9. Svårigheter som tas upp är att det är stor personalomsättning som gör att inplanerade konferenser försvinner.

²⁶ Bergdalsskolan har inte gjort självskattningen, men kommentar har lämnats. Borgstenaskolan, Gula Skolan och Sparsörskolan saknas i underlaget

²⁷ Bodaskolan och Myråsskolan saknas i underlaget

²⁸ Bergdalskolan saknas i självskattningen, men kommentar har lämnats. Bredared, Borgstena, Gula skolan och Sparsörskolorna saknas i underlaget

²⁹ Boda 7-9 och Myrås saknas i underlaget

Matematiklyftet

Lärarna tillgodogör sig den kompetensutveckling som matematiklyftet ger och omsätter det i klassrummet.	Har inte deltagit	Fungerar i liten utsträckning	Fungerar i stor utsträckning	Fungerar i mycket stor utsträckning
Stadsdelen Norr ³⁰		1	2	3
Stadsdelen Väster ³¹	1		8	4
Stadsdelen Öster ³²			3	10
Borås Stad	1 skola	1 skola	13 skolor	17 skolor

Flera rektorer lyfter fram att genomslaget har varit stort, även om det sett olika ut i olika arbetslag, och drar slutsatsen att innehållet varit relevant. Andra slutsatser som dras av en rektor är att ämnesgrupp har fått en samsyn kring progressionen och resultaten när det gäller betyg har höjts. Lärarna har fått kompetens att leda helklassamtal i matematik. Genom kompetensutvecklingen har lärarna fått verktyg att analysera och diskutera den egna undervisningen och läromedel i matematik. Kompetensen har ökat när det gäller strategier för problemlösning. Matematikundervisningen har utvecklats. Kursplanen styr istället för matematikboken och undervisningen sker på ett varierat sätt. Några skolor tar upp att när skolan inte längre hade tillgång till extern handledare så blev kompetensutvecklingen inte så givande och på någon skola rann satsningen därför ut i sanden.

Matematiklyftet moduler

Förskoleklassen ³³ och åk 1-3 ³⁴	Antal lärare som undervisar i matematik	Antal lärare som genomfört modulen
Förskoleklassens modul	54	15
Taluppfattning och tals användning åk 1-3	139	102
Problemlösning åk 1-3		105
Algebra åk 1-3		58
Geometri åk 1-3		63
Sannolikhet och statistik åk 1-3		2
Samband och förändring åk 1-3		15
Matematikundervisning med IKT åk 1-3		1
Språk i matematik åk 1-3		0
Åk 4-6 ³⁵	Antal lärare som undervisar i matematik	Antal lärare som genomfört modulen
Taluppfattning och tals användning åk 4-6	110	79
Problemlösning åk 4-6		62
Algebra åk 4-6		41
Geometri åk 4-6		35
Sannolikhet och statistik åk 4-6		4
Samband och förändring åk 4-6		15
Matematikundervisning med IKT åk 4-6		1

³⁰ Bergdalskolan saknas i självskattningen, men kommentar har lämnats. Bredared, Borgstena, Gula skolan och Sparsörskolorna saknas i underlaget

³¹ Byttorp saknas i underlaget

³² Boda 7-9 och Myrås saknas i underlaget

³³ Bergdalskolan och Erikslund har endast lämnat kommentar, Borgstena, Bredared, Gula skolan, Sparsörskolorna, Sjömarken, Svaneholm, Bodaskolan F-6, Ekarängskolan, Tummarp, Åspered, Myrås och Trandared saknas i underlaget.

³⁴ Bergdalskolan och Fjärding har endast lämnat kommentar, Erikslund, Borgstena, Bredared, Gula skolan, Sparsörskolorna, Sjömarken, Ekaräng och Myrås saknas i underlaget.

³⁵ Bergdalskolan har endast lämnat kommentar, Borgstena, Bredared, Gula skolan, Sparsörskolorna, Ekaräng och Myrås saknas i underlaget.

Språk i matematik åk 4-6		0
Åk 7-9³⁶	Antal lärare som undervisar i matematik	Antal lärare som genomfört modulen
Taluppfattning och tals användning åk 7-9	47	44
Problemlösning åk 7-9		44
Algebra åk 7-9		44
Geometri åk 7-9		34
Sannolikhet och statistik åk 7-9		5
Samband och förändring åk 7-9		16
Matematikundervisning med IKT åk 7-9		11
Språk i matematik åk 7-9		17

Analys

Flera rektorer nämner matematiklyftet som något som medverkat till att samverkan och kunskapsutbyte utvecklats mellan lärare. Flera skolor har under tre år haft matematiklyft i olika omfattning. Den kritik som förts fram mot lyftet handlar om tidsåtgången; en total satsning på matematiklyft har inneburit att andra ämnesområden fått stå tillbaka. Med detta sagt är det viktigt att peka på att när en skola har bestämt att genomföra en modul på hel- eller halvfart, så innebär det att det kommer att finnas en fast struktur för det kollegiala utbytet. Vi har dock erfarenhet att när en strikt modell luckras upp så finns det stora risker att det kollegiala utbytet rinner ut i sanden. De skolor som hittat hållbara modeller och satt av gemensam tid för detta har dock lyckats behålla en god kvalitet. En rektor tar upp personalomsättningen som något som försvårar det kollegiala samarbetet och det kan vara förstäligt, men då blir det än viktigare att hitta fungerande rutiner så att nya kollegor kommer in i samma kollegiala kultur.

Förutsättningar

Undervisningsgrupper och legitimerade lärare i matematik

	Antal undervisningsgrupper	Antal som undervisas av legitimerad lärare i matematik	Antal undervisningsgrupper som undervisas av icke-legitimerad lärare i matematik
Stadsdelen Norr			
Asklandaskolan	12	12	
Bergdalskolan	15 (varav 2 i fklass)	15	
Borgstenaskolan	?	?	?
Bredaredskolan	?	?	?
Engelbrektskolan F-6	21	21	
Engelbrektskolan 7-9	14	14	
Erikslundskolan	16	14	2
Fristadskolan	15	11	4
Gula skolan	?	?	?
Sjöboskolan	19	18	1
Sparsörskolorna	?	?	?
Stadsdelen Väster			
Byttorpskolan	6	6	
Daltorpskolan F-6	8	8	
Daltorp 7-9	26	24	2
Hestra Midgårdskolan	18	13 av 14 lärare	?
Kinnarummaskolan	7	7	
Kristinebergskolan	16	16	
Sandaredskolan	16	16	

³⁶ Erikslund, Boda 7-9 saknas i underlaget

Sandgårdskolan	15	12	3
Sandhultskolan	6	6	
Sjömarkensskolan	16	15	1
Svaneholmskolan	7	7	
Svedjeskolan	3	2	1
Särlaskolan	21	20	1
Viskaforsskolan	23	19	4
Stadsdelen Öster			
Aplaredskolan	5	5	
Bodaskolan F-6	Varierat efter behov	Samtliga	
Bodaskolan 7-9	?	?	?
Dalsjöskolan 4-9	16	16	
Dannikeskolan	7	7	
Ekarängskolan	12	8	4
Fjärdingskolan	16	15	1
Gånghesterskolan	7	6	1
Kerstingårdskolan	4	4	
Myråskolan	?	?	?
Målsrydskolan	5	5	
Rångedalaskolan	4	1	3
Trandaredskolan	20	20	
Tummarpskolan	6	6	
Åsperedskolan	5	5	
Borås Stad			28 undervisningsgrupper

Antal minuter i matematikundervisning per vecka under VT -16

	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Åk 7	Åk 8	Åk 9	Totalt 1-6	Totalt 7-9
Stadsdelen Norr											
Asklandaskolan	220	220	200	200	200	200				1240	---
Bergdalskolan	160	240	220	240	200	200				1260	---
Borgstenaskolan										?	---
Bredaredskolan										?	---
Engelbrektskolan F-6										?	---
Engelbrektskolan 7-9							160	160	200	---	520
Erikslundskolan	160	240	220	200	200	200	160	160	160	1220	480
Fristadskolan 7-9							160	160	160	---	480
Gula skolan										?	---
Sjöboskolan	160	240	220	220	200	200				1240	---
Sparsörskolorna										?	---
Stadsdelen Väster											
Byttorpskolan	200	200	200	210	220	270				1300	---
Daltorpskolan F-6	180	200	220	230	230	220				1280	---
Daltorp 7-9							160 (stöd vid behov: +60 min)	150 (stöd +60)	150 (stöd +60)	---	460
Hestra Midgårdskolan	200	200	200	210	220	210				1240	---
Kinnarummaskolan	160	200	220	300	300	250				1430	---
Kristinebergskolan	180	200	220	240	240	230				1310	---

Sandaredskolan	180	180	180	190	200	180				1110	---
Sandgärdskolan							175	175	155	---	505
Sandhultskolan	180	180	180	190	200	180				1110	---
Sjömarkensskolan	180	180	180	190	200	180				1110	---
Svaneholmskolan	160	200	220	300	300	250				1430	---
Svedjeskolan	180	200	220							---	---
Särlaskolan	220	190	210	215	210	175	155	155	155	1220	465
Viskaförsskolan	180	200	220	240	240	190	170*	170*	170*	1270	510
Stadsdelen Öster											
Aplaredskolan	200	200	210	210	210	210				1240	---
Bodaskolan F-6	200	240	260	180	200	200				1280	---
Bodaskolan 7-9										---	?
Dalsjöskolan 4-9				240	220	180	160	160	160	---	480
Dannikeskolan	200	200	220	280	260	260				1420	---
Ekarängskolan	200	240	260	180	200	200				1280	---
Fjärdingskolan	200	240	260	180	200	200				1280	---
Gånghesterskolan	200	200	210	210	210	210				1240	---
Kerstingårdskolan	160	200	240							---	---
Myråsskolan										?	---
Målsrydskolan	200	200	220	280	260	260				1420	---
Rångedalaskolan	200	200	200	200	220					---	---
Trandaredskolan	180	240	240	300	200	200				1360	---
Tummarpskolan	160	200	240							---	---
Åsperedskolan	200	200	210	210	215	215				1250	---
Lägsta-högsta värde i Borås Stad för årskursen	160-220	180-240	180-260	180-300	200-300	180-270	155-175	150-175	150-200	1110-1430	460-520

? Underlag saknas

--- Skolan saknar aktuell årskurs

* Skolan har 170 min./vecka sedan februari (innan dess var det 150 min./vecka).

Som tabellen visar varierar antalet minuter i matematik per vecka mellan de olika skolorna. För årskurserna 1-6 kan det skilja sig upp till 120 minuter per vecka. Skolorna har visserligen ett friutrymme när det kommer till fördelningen av antalet undervisningsminuter per årskurs, men sett till det totala antalet undervisningsminuter i matematik i årskurs 1-6 finns en variation på 320 minuter mellan det lägsta och det högsta antalet minuter för matematikundervisningen under dessa skolår. Skillnaden mellan undervisningsminuterna i matematik för årskurs 7-9 är betydligt mindre än för de lägre årskurserna. För år 7-9 kan det dessutom vara värt att poängtera att den skola som anger det lägsta värdet förklarar att elever i behov av stöd erbjuds 60 minuter extra per vecka, vilket ger skolan även det högsta värdet när det handlar om undervisningsminuter i matematik.

Som en hjälp i den fortsatta analysen kan följande frågeställningar på olika nivåer vara en hjälp i utvecklingsarbetet

Arbetslaget

Sker sambedömning inför betygsättning? Används hela betygsskalan i årskurs 7 och 8? Hur kan vi arbeta för att eleverna i större utsträckning ska känna till målen och var de befinner sig i relation till dessa? Jämför era elevers betyg med övriga Borås Stad – hur kan eventuella skillnader förklaras?

Rektor

Hur ser skolans betyg ut jämfört med övriga kommunens? Vad kan eventuella skillnader bero på? Jämför parallellklassers resultat på skolan – hur kan eventuella skillnader förklaras? Sker sambedömning inför betygsättning? Hur säkerställer vi bra former för kollegialt lärande i matematik, även utan matematiklyftet?

Huvudmannen

Hur kan en gemensam syn på undervisningstid i matematik formas?

Operativa mål utifrån Borås Stads deltagande i SKL:s Matematiksatsning PISA 2015

Sedan januari 2012 har Borås Stad deltagit i SKL:s³⁷ matematiksatsning PISA 2015. Det har inneburit fortsatt fokus på matematikutvecklingen i kommunen med särskild uppmärksamhet mot hur vi kan styra och leda arbetet för att förbättra alla elevers matematikkunskaper. Målet var att andelen elever i lägsta nivån i matematik skulle halveras till 2015, samtidigt som andelen som når de högsta betygen skulle öka. Alla stadsdelsnämnder har i sin budget tagit beslut om resultatmål för nationella prov i åk 9.

Borås Stad formulerade operativa mål 2012 med utgångspunkt i NP-resultaten 2012 för att höja resultaten i matematik:

Nationella prov åk 6 och 9:

1. Halvera andelen elever som ej når provbetyget E på NP
2. Öka andelen som når provbetyget C med 10 procentenheter
3. Öka andelen som når provbetyget A med 10 procentenheter

Årskurs 9 resultat på NP Matematik skolvis i en årsserie fyra år bakåt i tiden

Matematik	Andel (%) elever som uppnått kunskapskraven			
Skola	2013	2014	2015	2016
Bodaskolan	76,7	64,3	58,1	57,4
Dalsjöskolan	76,0	72,6	80,2	75,2
Dalorpsskolan	81,2	86,0	76,5	74,0
Engelbrekt	91,7	98,1	88,2	72,8
Erikslundskolan	42,2	66,7	54,3	58,5
Fristadskolan	88,2	91,4	77,9	85,0
Sandgårdsskolan	92,9	89,8	79,6	82,4
Särlaskolan	70,6	78,4	60,3	63,6
Viskaforsskolan	84,6	67,7	72,4	50,0
Borås Stad	81,7	80,8	73,6	70,4

Källa: lokal statistik

Enligt tabellen har fyra av kommunens skolor höjt andelen elever som uppnått kunskapskraven på nationella proven. Störst ökning av antalet godkända elever på proven i matematik har Fristadskolan som ökat andelen med 7,1 procentenheter. De skolor som förbättrat sitt resultat är dock inte uppe på samma nivå som år 2014.

Som tidigare nämnts är det i år betydligt fler elever än tidigare som inte deltagit. Dessutom saknas fullständig inrapportering från ett par skolor. Eftersom varje elev inkluderas i den lokala statistiken påverkar detta naturligtvis sammanställningen för hela kommunen och således också tillförlitligheten av densamma. År 2015 var det 6,3 procent elever som inte deltog och endast 0,1 procent av resultaten var ej satta. 2016 är det totalt 16,2 procent av kommunens elever som inte gjort proven och 4,4 procent som ej satts.

Matematik NP åk 6	Andel (%) elever som uppnått kunskapskraven			
	2012	2013	2014	2015
Borås Stad	81,5	96,3	92,7	90,2
Riket	78,5	93,5	90,6	91,4

Källa: SIRIS

Matematik NP åk 9	Andel (%) elever som uppnått kunskapskraven			
	2012	2013	2014	2015
Borås Stad	83,1	88,5	87,7	79,7
Riket	82,2	89,0	86,7	80,0

Källa: SIRIS

³⁷ Sveriges kommuner och landsting

Resultaten på NP har försämrats de senaste åren för såväl åk 6 som åk 9. Tidigare var resultaten i år 6 i Borås Stad bättre än rikets under flera år, men 2015 gick resultaten för riket om. För Borås Stad som helhet visar den lokala statistiken en försämring för tredje året i rad.

Årsserie - andel (%) elever som uppnått provbetyg C och A på nationella prov.

Matematik	NP åk 6		NP åk 9	
	Provbetyg C eller högre	Provbetyg A	Provbetyg C eller högre	Provbetyg A
2013	52	20,9	31,1	6,2
2014	49,6	15,9	27,6	6,6
2015	42,7	10,5	28,7	4,6
2016	39,8	7,82	25,6	4,23

Källa: Lokal statistik

Vi har inte nått målen med att öka andelen som når provbetyget C med 10 procentenheter och inte heller att öka andelen som når provbetyget A med 10 procentenheter. I tabell ovan framgår att andelen istället minskat.

Vad har gjorts för att alla elever ska få matematikundervisning av behöriga matematiklärare?

Ett flertal skolor har lärare som är behöriga i matematik och principen skolor använder i tjänstefördelning och rekrytering är att lärare ska undervisa på det stadium och i de ämnen de är behöriga. När skolan har obehöriga lärare talar en del skolor om hur man stöttar upp dessa genom stöd av kollegor och att speciallärare stöttar och följer utvecklingen. Några skolor skriver också om att det blivit allt svårare att rekrytera behöriga lärare. Vissa skolor har haft stora svårigheter att inför läsåret 16/17 rekrytera legitimerade lärare och menar att löneläget är en bidragande orsak till detta. En del skolor beskriver hur de organiserat så att behöriga lärare får ha fler grupper så att eleverna undervisas av behörig lärare. Flera skolor talar om vikten av en medveten rekrytering för att locka lärare att arbeta på skolan. Någon skola tar också upp lärarlyftet som en möjlighet att få behörig personal.

Vad har gjorts för att skapa välfungerande former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärare?

Flera skolor har deltagit i matematiklyftet. Skolor har konferenstid/planeringstid eller studiedagar avsatta för kollegialt lärande i organiserade former, gemensamma diskussioner och kunskapsutbyte. En del skolor möts med andra skolor och/eller mellan olika arbetslag inom den egna skolan t.ex. i ämneskonferenser och för sambedömning. Här pekar någon skola på vikten av schemaläggning för att möjliggöra samplanering. Några skolor beskriver hur förstelärare eller liknande håller i arbetet och driver utvecklingsfrågor/metodfrågor när det gäller undervisningen.

Vad har gjorts för att skapa välfungerande former för elevers delaktighet i planering och utvärdering av undervisning?

En del skolor lyfter fram BFL-strategier såsom att förtydliga målen, ge regelbunden feedback till eleverna, utvärdera arbetsområden och uppsatta mål samt pedagogiska planeringar där eleverna får ha synpunkter och förslag kring t.ex. arbetssätt och hur de ska redovisa sin kunskap. En rektor beskriver att hen genomför djupintervjuer med eleverna för att få en egen bild av hur det fungerar. En annan rektor skriver att skolan minskar gruppstorlekarna och låter eleverna göra egna val av arbetsuppgifter för att skapa former för elevers delaktighet. Några skolor tar också upp att eleverna håller i sina utvecklingssamtal. Någon skola har arbetat med att sätta fokus på och skapa förståelse för elevers rätt till delaktighet och inflytande. Flera skolor menar att detta är ett utvecklingsområde. En rektor tar upp att man behöver hitta en gemensam struktur för skolan för att säkerställa likvärdigheten i återkopplingen till eleverna. Återkopplingen ska sedan dokumenteras i Dexters nya omdömesmodul.

Vad har gjorts för att öka andelen elever som uttrycker att matematikundervisningen är intressant?

I kommentarerna framkommer att matematiklyftet inneburit att lärare provat och förändrat sin undervisning, vilket visar sig i en större variation av arbetsformer med mer utrymme för gemensamma diskussioner och samtal både i helklass och i olika grupper och pararbeten. Lärare har mer och mer kunnat lämna ett läromedel och istället förhållit sig till kursplanen. Lärare använder webbresurser för problemlösning och färdighetsträning. Flera skolor lyfter upp att undervisningen är mera konkret och knyter an till verkligheten och är kreativ och undersökande. Någon rektor skriver att det finns en ökad medvetenhet hos lärare att arbeta med förståelse av matematik och att använda olika metoder som främjar engagemang och intresse för ämnet. Det skrivs också om utmaningar till elever och höga förväntningar. Flera rektorer tar upp att en viktig aspekt är att genom att ge elever ökat inflytande och delaktighet blir undervisningen mer intressant. Ett exempel på detta är att elever får välja områden att fördjupa sig inom. I 7-9 nämns också att gymnasimaterial används för elever som behöver en större utmaning. I samma åldrar finns på någon skola också små grupper och möjlighet till individanpassningar. Skolan prioriterar stöd och återkoppling. En annan 7-9-skola tar upp att användningen av digitala hjälpmedel, datorer, telefoner och smartboard har ökat och detta har skapat ett större intresse på lektionerna. Någon skola skriver att intensivundervisning, läxhjälp och extra anpassningar i undervisningen bidrar till att skapa en intressant undervisning.

Vilka synliga tecken finns i undervisning utifrån matematiklyftet avseende elevresultat och organisering av klassrumsarbetet?

I kommentarerna framkommer att mer tid än förut läggs på att eleverna ska tänka/reflektera och att arbetet utgår både från det egna tänkandet och från det som sker i mindre grupper och tillsammans. Det förekommer en större elevdelaktighet än tidigare. Klassrumsarbetet präglas i högre grad av gemensamma diskussioner och EPA (enskilt, i par och alla) har fått större genomslag. Elevkommunikationen präglas av samtal om matematik. Anpassningar görs oftare och mera tydligt för elever som behöver det.

Det förekommer mer utbyte mellan lärare och samverkan kring matematikundervisningen.

Med hjälp av diagnoserna går resultaten igenom på skolnivå och intensivgrupper erbjuds periodvis av speciallärare. Det har blivit ett större fokus på begrepp. Fler lärare vågar släppa läromedlet mer än tidigare och håller i diskussioner och genomgångar. Undervisningen sker mer varierat. Val av uppgifter och strategier vid t.ex. genomgångar har förändrats.

När det gäller elevresultaten ser en del skolor goda resultat på NP. Någon skola beskriver att elever som vid läsårsstart inte bedömts nå lägsta kunskapskrav under året lyckats med det. Högre resultat förväntas på sikt. Det är för tidigt att se effekter på resultatet. En 7-9-skola ser att fler elever når E och en annan skriver att betygsresultaten över lag är bättre än föregående år jämfört med sina egna resultat föregående år. En rektor redovisar enkätresultat där andelen elever som tycker att de lär sig mycket på matematiklektionerna har ökat både i åk 4-6 och i åk 7-9.

Skolorna har olika tankar kring en fortsättning av matematiklyftet. Fler skolor kommer utifrån en analys av skolans resultat att fördjupa sitt utvecklingsarbete i andra ämnen och gör ett uppehåll. Andra kommer att ta sig an nya moduler antingen med intern eller extern handledare. Studietakten kommer att variera mellan skolorna.

Behov att lyfta till huvudmannen

Förvaltningsnivån

Stadsdelen Norr

Engelbrektskolan F-6 har ett väl utvecklat analysarbete och personalen har kompetens att följa upp elevernas resultat och förändra sin undervisning utifrån resultatet. Det som saknas är reella möjligheter att göra insatser på individnivå. Behovet är personalresurser och tillgång till fler lokaler.

Engelbrektskolan 7-9 menar att det behövs en specialpedagog som kan stötta i matematik för att ytterligare öka måluppfyllelsen, en socialpedagog som kan avlasta mentorerna med elever som har låg närvaro i

skolan. Lokalproblemen är mycket stora och det finns inga grupprum att tillgå. Erikslundskolan pekar på svårigheten att rekrytera och behålla behöriga lärare. Det saknas resurser, både ekonomiskt och lärare, för att ge möjlighet att ge stöd till elever som behöver stöd. Sjöboskolan tar också upp rekryteringssvårigheter och beskriver konsekvenserna av bristande kontinuitet bland både lärare och elevhälsopersonal. Fristadskolan uttrycker behov av en strategi för att rekrytera legitimerade lärare. Asklandaskolan tar upp att det i resursfördelningen beaktas att klassrummen endast rymmer 20 elever vilket innebär en ökad kostnad med 25 procent jämfört med om klassrummen rymmer 25 elever. Detta påverkar hur man kan använda resurserna.

Stadsdelen Väster

Sjömarkensskolan tar upp vikten av att samordna insatser och utmaningar för elever med särskild begåvning då matematikböcker för senare årskurs eller läsning i matematik i högre årskurs inte alltid räcker för att stimulera.

Svedjeskolan uttrycker behov av behöriga lärare.

Hestra Midgård efterlyser gemensam kompetensutveckling gällande särbegåvade elever och önskar fortsätta matematiklyftet tillsammans med Utvecklingsenheten eller liknande utbildningsstöd.

Dalatorp F-6 menar att skolornas resurser behöver ses över. Stora klasser försvårar arbetet både med högpresterande elever och med elever i behov av stöd. Rektor tar också upp att små klassrum och avsaknad av grupprum påverkar möjligheten att göra anpassningar. Det skrivs också kring svårigheten att rekrytera behöriga lärare.

Dalatorp 7-9 betonar att bra undervisning och goda resultat hänger ihop med att skolorna har behöriga lärare och menar att bristen på behöriga lärare hänger ihop med stadens lönepolitik. Rektor efterlyser också en översyn av skolornas resurser. När elevgrupperna blir alltför stor uppstår svårigheter att nå alla elever på individplanet och att göra anpassningar som behövs för varje elevs behov.

Särilaskolan har lyft sina behov i andra forum tidigare och fått positivt gensvar.

Viskaforsskolan skriver att ”målresultat kräver resursfördelning i förstärkt ekonomi för att vända negativa resultat.”

Stadsdelen Öster

Målsrydskolan och Dannikeskolan tar upp behov av externa handledare i matematiklyftet och I-pads från åk 4 med tillhörande tangentbord. Det önskas också ett stöd till lärare som vill utöka sin behörighet i matematik genom att t.ex. läraren slipper ta tjänstledigt utan lön vid internattillfällen och tentor.

Rångedalaskolan tar upp behovet av en mer närvarande skolledning och en ökad kontinuitet bland personalen.

Tummarpskolan tar upp att det saknas kompetens kring att specialpedagogiskt hjälpa elever i behov av särskilt matematikstöd.

Fjärdingskolan efterlyser ett samlat grepp från Borås Stad att hantera rekrytering och för att behålla legitimerade lärare.

Dalsjöskolan betonar vikten av att utvecklingspedagogerna i matematik kallar och håller i matematikambassadörträffar för att diskutera resultat från gymnasiet. Rektorn tar också upp att antalet utvecklingsarbeten inom skolan behöver begränsas. Arbetsvillkoren för lärare, EHT och rektorer lyfts också som viktiga att arbeta med så att personalen stannar i organisationen. Rektor efterlyser också systematiskt kvalitetsarbete på alla nivåer och önskar återkommande måldialog med varje skolenhet och kollegialt med flera skolenheter.

Äsperedskolan efterfrågar utökade resurser på enhetsnivå då timplanen utökas.

Kerstinsgårdskolan påpekar att det är viktigt med fortbildning till förskoleklassens personal kring matematik.

Trandaredskolan argumenterar för en höjd lönenivå för lärare för att kunna behålla och rekrytera lärare.

Aplaredskolan och Gånghesterskolan tar upp tidiga insatser, höjda löner och färre elever i klasserna.

Ekarängskolan pekar på svårigheten att få tag på utbildade matematiklärare.

Den politiska nivån

Stadsdelen Norr

Engelbrektskolan F-6 har ett väl utvecklat analysarbete och personalen har kompetens att följa upp elevernas resultat och förändra sin undervisning utifrån resultatet. Det som saknas är reella möjligheter att göra insatser på individnivå. Behovet är personalresurser och tillgång till fler lokaler.

Engelbrektskolan 7-9 menar att det behövs en specialpedagog som kan stötta i matematik för att ytterligare öka måluppfyllelsen, en socialpedagog som kan avlasta mentorerna med elever som har låg närvaro i skolan. Lokalproblemen är mycket stora och det finns inga grupprum att tillgå.

Erikslundskolan pekar på svårigheten att rekrytera och behålla behöriga lärare. Det saknas resurser, både ekonomiskt och lärare, för att ge möjlighet att ge stöd till elever som behöver stöd.

Sjöboskolan tar också upp rekryteringsvårigheter och beskriver konsekvenserna av bristande kontinuitet bland både lärare och elevhälsopersonal.

Fristadskolan uttrycker behov av en strategi för att rekrytera legitimerade lärare.

Asklandaskolan tar upp att det i resursfördelningen beaktas att klassrummen endast rymmer 20 elever vilket innebär en ökad kostnad med 25 procent jämfört med om klassrummen rymmer 25 elever. Detta påverkar hur man kan använda resurserna.

Stadsdelen Väster

Sandgårdskolan trycker på att Borås Stad behöver lösa krisen med att kunna tillsätta behöriga/legitimerade matematiklärare.

Svedjeskolan lyfter också fram behov av behöriga lärare.

Daltorp F-6 menar att det är omöjligt att erbjuda plats till samtliga elever pga lokalbrist. Rektor menar att budgeten måste räcka till att ha ett rimligt antal elever i klassrummet. Även rekryteringsproblematiken tas upp. Det är svårt att få tag i behöriga lärare. Högre lön för de som arbetar i skolan önskas.

Daltorp 7-9 tar upp att det akut saknas skolplatser i Borås Stad. Rektor menar också att stadens lönepolitik behöver ses över så att det blir attraktivt att söka lärartjänster i Borås. Resurstilldelningen behöver öka till skolan i allmänhet och elevhälsan i synnerhet.

Svedjeskolan trycker på behov av behöriga lärare.

Stadsdelen Öster

Målsrydskolan och Dannikeskolan tar upp vikten av att analysera varför så många lärare slutar i Borås Stad och vad som behöver göras för att behålla de lärare som är kvar. Rektor pekar också på att inkludering kräver resurser och att det behöver tas hänsyn till det när plats bereds för alla elever i den vanliga skolan.

Tummarpskolan trycker på att på politiskt nivå poängtera att Borås Stad behöver värdesätta duktiga pedagoger så att de stannar kvar och betalas en lön som de kan acceptera.

Ekarängskolan lyfter fram att lärarutbildningen inte ger tillräckliga kunskaper för att höja nivån på matematikkunskandet. Rektor lyfter också att det är väldigt få sökande till lärartjänster.

Fjärdingskolan efterlyser ett samlat grepp från Borås Stad att hantera rekrytering och för att behålla legitimerade lärare.

Dalsjöskolan tar upp att det behövs en genomtänkt rekryteringsplan för matematiklärare i Borås Stad under de närmaste fem åren. Rektor efterlyser ett tätare samarbete med lärarhögskolorna och fortsatt samarbete med näringslivet. Rektor betonar också att arbetet måste fortsätta med att förbättra arbetsvillkoren för lärare, EHT och rektorer så att dessa stannar i organisationen. Rektor efterlyser också ett systematiskt kvalitetsarbete på alla nivåer och återkommande måldialog med varje skolenhet och kollegialt med flera skolenheter.

Äsperedskolan efterfrågar utökade resurser på enhetsnivå då timplanen utökas.

Kerstingsgårdskolan uttrycker en önskan om mer resurser till skolan då klasserna är stora. Lärarna har även en önskan om att huvudmannen har en tilltro till lärarens profession.

Trandaredskolan tar upp behovet att behålla behöriga lärare för att utveckla kvalitet och resultat. Rektor tar även upp att löneläget för lärare behöver höjas till samma nivå som kranskommunerna för att rekrytering ska vara möjlig.

Aplaredskolan och Gånghesterskolan tar upp att läraryrket måste göras attraktivt i Borås Stad bl.a. genom höjda löner. Rektor föreslår att det sker en satsning på två lärare per klass så att det finns utrymme att dela i halvklass vid behov.

Tummarpskolan efterlyser fler specialpedagoger.

Ekarängskolan lyfter fram att det är svårt att få tag på utbildade mattelärare.

Slutsats

Resultatmässigt har vi ett något sämre resultat än 2015 när det gäller behörigheten till gymnasiet om vi räknar med alla elever. När nyanlända elever räknas bort så är behörigheten högre än förra året, men resultaten är inte direkt jämförbara då en grupp elever räknas bort. Detsamma gäller meritvärdet. Den höga andelen elever som inte fått betyg i något ämne tyder på att arbetet med nyanlända är viktigt att utveckla framöver. Skolan har en stor utmaning att arbeta med för att ge en god utbildning till invandrade barn och ungdomar. Det krävs både kunskap och resurser för att klara detta.

Det finns flera utvecklingsområden när det gäller matematik i grundskolan. En del handlar om mötet mellan elev och lärare och där finns t.ex. elevdelaktighet och inflytande och stöd till elever som behöver det och extra utmaningar till elever som behöver det. Det skiftar givetvis mellan olika klassrum hur detta fungerar, men det är ändå något som många rektorer själva lyfter som viktigt att utveckla för att höja resultaten i matematik. Att det är så olika talar också för att det kollegiala lärandet bland lärare behöver utvecklas både inom men även mellan skolor.

Det andra området handlar om utveckling av lärares didaktiska kompetens vilket handlar om att utveckla undervisningen så att t.ex. inte matematikboken inte följs slaviskt utan kursplanen styr undervisningen och att IKT integreras mer med matematikundervisningen. Det sistnämnda kräver förutom en ökad didaktisk skicklighet också att förutsättningarna finns i fungerande IT-system och material.

Det tredje området handlar om systematiken i det systematiska kvalitetsarbetet där utvärdering av matematikundervisningen följs av analys av resultat och insatser och uppföljning av dessa. De rutiner som finns för matematikutveckling i Borås Stad behöver implementeras vidare. I denna systematik handlar det om att ha fokus på ökad måluppfyllelse och tidiga insatser kring elever.

Den största utmaningen på alla nivåer handlar om rekrytering av behöriga lärare. Det är minst 28 undervisningsgrupper, några skolor har inte redovisat uppgiften, som undervisas av en obehörig lärare i matematik. Det krävs genomtänkta strategier för både rekrytering och för att behålla lärare. Detta handlar om lön men också om förutsättningar för att obehöriga lärare ska få relevant kompetensutveckling och bli behöriga. Borås Stad behöver också fortsätta att arbeta med kompetensutveckling t.ex. genom matematiklyftet och fortbildning av nyanställda lärare.